

Biblicum

- tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 3 2004 Årg. 68

INNEHÅLL

Redaktionellt. Egil Edvardsen.....	101
Inledning till Bibeln – del 11. Profetböckerna (forts.). Stefan Hedkvist	106
Vem är Jesus? Seth Erlandsson	116
Rätt kallad eller rätt vigd? Ingvar Adriansson	124
Israel? Och Bibelns svar! Alvar Svenson	131
<i>Utblick över samtiden:</i>	
”Tror ni på helvetet?” AS	142
Är predikanten farligare än mördaren? AS	143
Ulf Ekman oskyldig. AS	144
Postmodernismen hotar de kristnas tro på Bibeln. AS.....	144

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Alvar Svenson.

Redaktionskommitté: Alvar Svenson, Stefan Hedkvist
och Egil Edvardsen.

Tidskriften utkommer under 2004 med 4 nummer.

Prenumerationspriset för 2004 är 150 svenska kronor (stud 90 kr).

Norska prenumeranter betalar norska kr 135 (stud 85 n kr).

Finska prenumeranter betalar 17 Euro (stud 12 Euro).

Postgiro Sverige 152335-6

Bankgiro Norge 7877.08.15400

Sampa Bank Finland 800017-70843747

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, S-331 35 Värnamo

E-mail: biblicum@bredband.net

Redaktionens adress:

Alvar Svenson, Klasgatan 10, S-340 14 Lagan.

E-mail: alvar.svenson@swipnet.se

Glöm inte anmäla adressändring.

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

3/2004

Redaktionellt

När man studerar Guds ord, kan man ibland börja tvivla på att Guds ord talar sanning. Det ligger i vår natur att tvivla på vad Gud säger. Vi ställer gärna samma fråga som ormen i Edens trädgård: "Skulle Gud ha sagt ...?" Särskilt när vi möter ord i Bibeln som är svåra för våra egna tankar anmäler sig tvivlet. Kan Gud verkligen ha menat så? Har han verkligen sagt det? Är det hans röst vi hör i Ordet?

Frågan om hur en kristen uppnår en personlig visshet om sanningen i den kristna läran, har teologer kämpat med sedan den liberala teologin började utvecklas på 1800-talet. Efter att bibelkritiken hade börjat förneka att Bibeln är Guds eget ord, var det inte längre så klart vilken grund man kunde bygga vissheten om den kristna läran på. Om man inte kunde bygga sin visshet på Skriftens ord, hur skulle man då få visshet? Men de liberala teologerna var likväl eniga om en sak, nämligen att denna grund finns i människan själv och inte utanför henne. En kristen måste söka en sådan visshet i sitt eget omvända ego. Man talade om människans gudfruktiga självmedvetenhet eller den kristnes trosmedvetenhet som en grund för denna säkerhet, eller också hänvisade man den troende till egna erfarenheter och upplevelser för att finna sin trosgrund.

Den moderna teologin kämpar fortfarande med detta problem, och det är inte så märkligt eftersom vi vet att problemet är skapat av människan själv. Det beror på människans förnekelse av Skriften som Guds ord.

Skriften ger ett enkelt svar på frågan om hur vi kan uppnå visshet om att vår tro är rätt och den kristna läran sann. Jesus sa till alla kristna, inklusive alla teologer: "Om ni förblir i mitt ord, är ni i sanning mina

lärjungar. Då ska ni lära känna sanningen och sanningen ska göra er fria” (Joh 8:31-32). Jesus fastställer två saker här. För det första säger han att det finns något som heter kristen visshet. Ni ska känna sanningen, säger han. För det andra säger han att denna visshet om sanningen är identisk med att förbli vid hans ord, d v s tro på hans ord och hålla fast vid det.

Tro är visshet, säger Bibeln (Hebr 11:1). Tro är inte ovisshet och tvivel. Denna visshet kan vi bara få på ett enda sätt. Det är Kristi eget ord som verkar den i oss. Med andra ord: tron på Ordet får vi av Ordet själv. ”Tron kommer av det hörda budskapet, och budskapet kommer av Kristi ord” (Rom 10:17). Orsaken till detta är att Kristi ord, när vi hör och läser det, för med sig den helige Andes kraft. Vår kristna tro är inte producerad av oss själva eller av någon annan människa. Den bygger inte på mänsklig visdom utan endast på Guds kraft, som verkar genom Ordet (1 Kor 2:5).

Vad är det då som gör en kristen människa viss? Bara Guds ord, och ingenting annat. Luther har ett axiom som lyder: *Homo est certus passive, sicut Verbum Dei est certum active*, d v s människans visshet är inte skapad av människan själv, men människan blir viss av Guds ord. Människan är den passiva parten, medan Guds ord är den aktiva parten när det gäller att skapa visshet och tro.

Den moderna teologin har kollapsat både andligt och intellektuellt på grund av att den har förkastat Skriften som Guds ord. Genom sin kritiska hållning till Skriften har den samtidigt intagit en kritisk hållning till Gud själv. Moderna teologer låter sina egna ”religiösa erfarenheter” sätta sig till doms över Guds ord och därmed över Gud själv. När Kristus vittnar om Guds ord att det är sanning (Joh 17:14,17), opponerar teologerna kraftigt och unisont och säger: ”Ditt ord är inte sanning, det är blandat med fel.” Eller också säger man: ”Ditt ord är kanske sant, men Bibeln är inte sanningen, för den är inte ditt Ord.”

Men alla som kritiserar Guds ord i stället för att tro det drar över sig den dom som Jesus själv uttalar i Matt 11:25: ”Du har dolt detta för de visa och förståndiga, men uppenbarat det för de enfaldiga.” De som vill vara så kloka att de kritiserar Guds ord saknar förmåga att känna sanningen. Guds ord har nämligen en dubbel verkan. Antingen upplyser det människan och skapar tro eller förblindar det och gör att människan inte känner sanningen. Var och en som i den helige Andes kraft hör,

läser och studerar Guds ord och tar emot det, inte som människoord utan såsom det Guds eviga och oförgängliga ord som det är, han blir upplyst av det och får kunskap och visshet om sanningen. Men den som står emot Ordet med egots kritiska hållning blir bara alltmer förblindad. Guds ord vänder aldrig tillbaka i tomhet utan att ha utfört det han vill (Jes 55:11). Guds ord har alltid en verkan, om denna verkan så skulle vara att förblinda människor.

Bara genom att förbli vid Guds ord kan en kristen få visshet om sanningen i den kristna tron. Särskilt för dem som ska vara kyrkans lärare och teologer gäller denna läxan. När vår visshet vacklar, ska vi genast gå till Kristi ord, in i de heliga Skrifterna, höra, läsa och tänka på Ordet i våra hjärtan. Vi ska helt underordna oss Ordet och ödmjukt säga: ”Tala, Herre, din tjänare hör!” (1 Sam 3:9).

Men när vi försummar Guds ord och tror att Ordet inte räcker för att ge oss visshet eller tror att vi inte längre behöver det, eftersom vi har nått längre än Ordet, kommer vi att förbli i vårt tvivel och vår osäkerhet. Än värre är en kritisk och högmodig hållning till Ordet. Då kommer vi aldrig att uppnå någon visshet vare sig om sanningen i Guds ord eller om vår egen personliga frälsning. Då riskerar vi att bli offer för Ordets förblindande verkan och komma under den dom Jesus talar om: ”Till en dom har jag kommit i världen, för att de som inte ser ska se och för att de som ser ska bli blinda” (Joh 9:39).

Uppfattningen att Guds ord inte behövs för kunskap och visshet, fanns också i församlingen i Korint. Somliga ignorerade apostelns ord och hävdade likväl att de var ”profeter” och ”andefyllda”. De menade sig äga kunskap om andliga sanningar av sig själva, utan hans ord. Men Paulus talar om för dessa personer på ett enkelt sätt att hans ord är Kristi ord: ”Om någon menar sig vara profet eller andligt utrustad, ska han inse att det jag skriver till er är Herrens bud” (1 Kor 14:37). Också i andra församlingar fanns det sådana självsäkra människor som hävdade att de klarade sig utan det yttre Ordet. Men aposteln sa tydligt ifrån om att hela deras säkerhet var bedrägeri: ”Om någon ger en falsk undervisning och inte håller sig till vår Herre Jesu Kristi sunda ord och till den lära som hör till gudsfruktan, så är han högmodig och begriper ingenting. Han har bara en sjuklig lust att diskutera och strida ...” (1 Tim 6:3-4).

Detta gäller också alla de nutida teologer som förnekar Kristi ord som den enda källan och grunden för all sann och andlig kunskap och visshet. Genom att sätta upp en mur mellan sig själv och Skriften, som är Guds ord, har de också satt upp en mur mellan sig och den helige Andes vittnesbörd om sanningen. De har satt sig själva i en situation där de har en annan grund till kunskap och visshet. Vilken grund är det? Eftersom de förkastar alla yttre grunder, måste de bygga på sig själva och sina egna "andliga" erfarenheter. Deras egen intuition och reflexion, som de känner av och själva producerar, blir grunden för deras visshet.

Denna erfarenhetsteologi betraktar Ordets teologi som en tvångströja. Den förkastar de gamla lutherska dogmatikernas tal om *testimonium Spiritus Sancti*, dvs den helige Andes vittnesbörd. Man behöver inte den helige Ande. Man vill vara fri och oavhängig. Ansvar för vissheten ligger endast och allenast hos en själv. Men denna självgjorda visshet är ingenting annat än en illusion. Allt inom teologin som bygger på människan själv, antingen det gäller visshet om frälsningen eller visshet om sanningen, faller samman som ett korthus i mötet med det gudomliga, eviga Ordet som aldrig ska förgå. Att bygga på egna erfarenheter och självgjord visshet är som att bygga sitt hus på lös sand. Men att bygga på Kristi ord är klokt, det är som att bygga huset på en fast, orubblig och oföränderlig klippa (jfr Matt 7:24-27).

*

Vid Biblicums teologiska seminarium, som nu funnits i två år, fortsätter vi att undervisa och hjälpa våra studenter att bygga sin teologiska kunskap och visshet på Skriften som Guds ord och ingenting annat. Också denna hösten är fylld med undervisning i olika teologiska ämnen som alla har för avsikt att befästa blivande pastorer och lärare i det Ord som aldrig förgår.

Det är nu fyra studenter – Peter Öhman, Hermanni Pihlajamaa och Karl Birkenfjäll från Sverige och Jan Erik Tiri från Finland – som påbörjar sitt tredje studieår. Samtidigt börjar tre nya studenter. Det är Matthäus Oseka från Warszawa i Polen, Öyvind Edvardsen från Ålgård i Norge och Leif Norberg från Göteborg. De första sex veckorna ska professor David Kuske från Wisconsin Lutheran Seminary i Mequon,

USA, undervisa i hermeneutik, kateketik (Luthers katekeser) och exegetik (Romarbrevet). Till prof Kuskes kurser kommer flera gäststudenter från både Tjeckien, Lettland och Ukraina. Därefter följer kurser i Konkordieformeln av pastor John Vogt, inledning till GT (de poetiska böckerna) av pastor Stefan Hedkvist och skandinavisk kyrkohistoria av pastorerna Stefan Sjöqvist, Juhani Viitala och Egil Edvardsen. En speciell kurs mot slutet av höstterminen blir en veckas gästföreläsning av biskop Vyackeslav Horpynchuk från Ukraina, som ska behandla lutherdomen i Östeuropa. Alla kurser är öppna, och intresserade kan kontakta seminariets studierektor John Vogt, tel 031-457539, e-post johnvogt@telia.com.

Vi ber alla våra läsare om fortsatta förböner och stöd till detta viktiga arbete med utbildandet av nya pastorer och teologer som står fast grundade på Guds ord.

Egil Edvardsen

Profetböckerna

(forts.)

av Stefan Hedkvist

SEFANJA

Herrens ord kom till Sefanja när Josia, Amons son, var kung i Juda (640-609 f Kr). Tillsammans med Jeremia och profetissan Hulda (2 Kung 22:14) förkunnade han Guds ord för folket i Juda och Jerusalem. Sefanja förkunnade samma budskap som Jeremia, nämligen att Juda och Jerusalem snart skulle straffas för sin ogudaktighet och obotfärdighet och att folket skulle föras bort i fångenskap. Det är troligt att Sefanja huvudsakligen var verksam under den första delen av Josias regeringstid. Profeten förutsäger att Herren skall fördärva Assur och förvandla Nineve till en ödemark. Vi kan därför anta att profeten framförde profetian före den assyriske kungen Assurbanipals död (627 f Kr), medan Assyrien ännu utgjorde ett mäktigt rike.

Till skillnad från de andra profeterna anger Sefanja sin härstamning i fyra led. Denna sekvens är inte känd från någon annan släkttavla i Bibeln men den syftar tillbaka till ett mycket känt namn, Hiskia. Vi kan inte med säkerhet säga att Sefanjas anfader är densamme som kung Hiskia men det är troligt, trots att vi i övrigt bara känner till en son till Hiskia, Manasse. Att Sefanja själv var av kunglig börd kan vara förklaringen till att han var så väl förtrogen med ogudaktigheten och hyckleriet bland folkets ledare (1:8,9; 3:3,4). Sefanja avslöjar den avgudadyrkan som odlades bland prästerna i Jerusalem (1:4-6). Den avgudadyrkan Sefanja beskriver var utbredd i Juda från kung Manasses tid fram till Josias reformation 622 f Kr. Om Sefanja framförde denna predikan efter 622 f Kr tyder det på att reformationen inte var så genomgripande och att avgudakulten fortsatte under ett yttre sken av gudsfruktan. Det

snabba avfallet efter Josias död kan tyda på att hyckleriet var utbrett under Josias reformation.

Sefanjas bok och budskap

Sefanja skrev uppenbarligen inte ned sina predikningar så som de framfördes utan har i sin bok gjort en sammanfattning av sitt profetiska budskap. Sefanja profeterar om Herrens stora vredes dag som skall komma med dom över Juda folk och alla andra nationer över hela jorden. De nationer som namnges är filisteernas land, Moab, Ammon, Nubien och Assur. Gud är inte partisk i sina domslut utan straffar allt högmod och all avgudadyrkan bland alla folk. Men vi förstår att den dom som snart skall drabba Nineve, Jerusalem och Juda grannfolk bara är en del av profetians uppfyllelse. Dessa domar är preludier till Herrens stora vredes dag då han skall förgöra allt levande på jordens yta (Sef 1:2,3).

Lika skrämmande som profeten förkunnar Guds vredesdom lika härligt framställer han Guds frälsning. När Guds vredesdom kommer skall Herren beskydda alla dem som söker honom (2:3). Sedan Herren röjt sitt folks fiender ur vägen skall han samla sitt förskingrade folk. Israels Konung skall bo ibland dem och de skall bli till lovsång bland jordens alla folk. Herren skall rena folken och de skall åkalla honom (3:9-20). Denna profetia går delvis i uppfyllelse när Gud för Israels folk tillbaka från den babyloniska fångenskapen. Men vi förstår samtidigt av ordalydelsen att judarnas återkomst till Palestina inte kan vara den fullständiga uppfyllelsen. Profetian syftar längre än så och får sin fullständiga uppfyllelse i Kristi rike och dess utbredning över hela jorden i den nytestamentliga tiden, samt Kristi rikets framträdande i härlighet på den yttersta dagen.

Utmärkande för profetens bok är också de direkta och indirekta kallelserna till omvändelse (2:3).

Profetior om Kristus

Jesus refererar till Sefanjas profetia när han undervisar lärjungarna om Människosonens återkomst på den yttersta dagen, jfr Matt 24:29 och Sef 1:15. Därför förstår vi att Sefanjas profetia om Herrens stora vredes dag får sin fullkomliga uppfyllelse vid Människosonens återkomst. De löften som Gud ger i Sefanja 3:9-20 får också sin fullkomliga uppfyllelse

när Människosonen kommer för att samla sitt folk från de fyra väderstrecken och föra dem hem, jfr Matt 24:31 och Sef 3:19,20. Då skall det endast finnas jubel bland Guds folk, alla fiender skall vara undanröjda och de skall inte längre frukta något ont. Israels Konung skall då bo hos dem i det nya Jerusalem, jfr Sef 3:14,15 och Upp 21:2-4.

Observera hur klart Sefanja förkunnar frälsningen av nåd utan vår förtjänst. Det är Herren själv som renar folken och det är Herren själv som tar bort straffdomarna från oss, Sef 3:9,15.

Innehåll

1. Guds stora vredes dag skall drabba det ogudaktiga Juda och världens nationer, kap 1.
2. Guds dom förkunnas över världens nationer och Juda rike, kap 2-3:8.
3. En liten skara av troende skall bli bevarad i katastrofen och frälst, 3:9-20.

HAGGAI

Haggai var den förste profet Gud sände efter folkets återkomst från den babyloniska fångenskapen. Den persiske kungen Koresh hade i sitt första regeringsår, 538 f Kr, kungjort att judarna skulle få återvända till Palestina och att templet skulle byggas upp. Omkring 50 000 judar anlände följande år till Palestina under ledning av Serubbabel. De lade grunden till templet år 537 f Kr. Samaritanerna och andra grannfolk till judarna fruktade de politiska konsekvenserna av en växande judisk nation med templet i sin mitt. Deras intriger och motstånd stoppade tempelbygget följande år och bygget låg i träda fram till kung Darejaves andra regeringsår, 520 f Kr. Gud sände då profeterna Haggai och Sakarja att mana folket att återuppta bygget och färdigställa templet (Esra 5:1f). Haggai profeterade under knappt fyra månader i slutet av år 520 f Kr. Under de sista två månaderna kom Sakarja till hans hjälp så att det blev två vittnen som samstämmigt manade folket att bygga templet.

Skriften ger oss inte mer information om profeten än vad vi kan utläsa av hans bok samt referenserna i Esra. Det är möjligt att profeten var en

gammal man när han sändes att predika. Ordalydelsen i 2:4 kan tyda på att han var en av dem som hade sett hur härligt Salomos tempel var innan det förstördes 586 f Kr.

Profetens bok och budskap

På samma sätt som med många andra profetböcker är det uppenbart att Haggai inte skrivit ned allt han förkunnat utan gjort en kortfattad sammanfattning av budskapet. Han understryker verkligen att han talar genom gudomlig inspiration när han i två korta kapitel använder varianter av uttrycket ”så säger HERREN” inte mindre än tjugonio gånger. Han är en av de få profeter som fått se frukt av sin förkunnelse (1:14; Esra 5:2; 6:14).

Judarna hade blivit modfällda på grund av det motstånd de hade mött när de återvände från fångenskapen. Motståndet från grannfolken avskräckte dem från tempelbygget (Esra 4:4). Men Haggai visar att det inte bara berodde på yttre motstånd att tempelbygget låg nere. Haggai bestraffar folket för deras själviskhet. De byggde panelade hus åt sig själva att bo i medan de lät Herrens hus ligga i ruiner (1:4). Haggai förkunnar att tiden kommit att åter bygga upp templet (1:2). Men han uppmuntrar också folket med stora löften. De som sett Salomos tempel hade blivit nedslagna när de såg grunden läggas till det andra templet. Jämfört med det förra var det nya templet som ingenting i deras ögon (2:4). Haggai försäkrar dem om att de bara sett början till en större härlighet som skall komma (2:10).

Haggai undervisar också om konsekvenserna av olydnad (1:6,10,11; 2:17,18) och lydnad (2:19,20).

Profetior om Kristus

Haggai 2:8, som handlar om det nya templets härlighet, är inte så lätt att översätta. Äldre översättningar har uppfattat föremålet för folkens längtan eller begär som syftande på en person, ”den efterlängttade” (”alla Hedningars tröst”, Karl XII:s kyrkobibel). Den person alla hedningar längtar efter är samtidigt också den härlighet som skall uppfylla templet. Om denna tolkning är riktig gick Haggais profetia i uppfyllelse då barnet Jesus frambars i templet. Jesu närvaro i templet var verkligen närvaron av Guds sanna härlighet. Simon tog honom i sina armar kal-

lade honom ”en härlighet för ditt folk Israel” (Luk 2:32). Simon verkar också ansluta till Haggai 2:10 där Herren lovar att på denna plats ge frid när han säger: ”Herre, nu låter du din tjänare sluta sina dagar i frid så som du har lovat. Ty mina ögon har sett din frälsning...” (Luk 2:29,30).

Men ännu troligare är att Haggai 2:8 handlar om att folken ska komma till det nya templet med det som är värdefullt för alla folk (”folkens skatter”, SFB). Föremålet för folkens längtan (”folkens skatter”) kan alltså syfta på silvret och guldets som nämns i versen efter. I sådana fall står profetians fullständiga uppfyllelse fortfarande i framtiden. I en syn fick Johannes se det nya Jerusalem: *”Något tempel såg jag inte i staden, ty Herren Gud, den Allsmäktige, och Lammet är dess tempel. Staden behöver inte ljus från sol eller måne, ty Guds härlighet lyser upp den, och dess ljus är Lammet. Och folken skall vandra i dess ljus, och jordens kungar skall föra in sin härlighet i den... och folkens härlighet och ära skall föras in i staden”* (Upp 21:22-24,26) Ett preludium till denna slutliga uppfyllelse var när visa män från östern kom till Jesus, tog fram sina skatter och överlämnade gåvor: guld, rökelse och myrra, jfr Jes 60:4-9 och Matt 2:10.

Serubbabel, som ledde kvarlevan av folket ut ur fångenskapen tillbaka till det utlovade landet, är en förebild till Kristus (2:22-24). Serubbabel ledde återuppbyggnaden av templet och är både som ledare och tempelbyggare en förebild till Kristus, Davids son, vars kungatron Herren skulle befästa till evig tid och som skulle bygga ett hus åt Herrens namn (2 Sam 7:13). Serubbabel finns med i Jesu släkttavla både på Marias och Josefs sida. Serubbabels ättling, Jesus, är Guds utvalde som skall vinna seger den dag Herren gör alla fiender maktlösa, 2:22-24. Vi förstår av Nya testamentet att de kungatroner han skall omstörta inte i första hand syftar på världsliga regenter utan på ”furstar och väldigheter och världshärskare här i mörkret, mot onskans andemakter i himlarna” (Ef 6:12; 1:21).

Innehåll

1. Folket bestraffas för sin själviskhet och manas att återuppta tempelbygget, kap 1.
2. Tempels framtida härlighet uppenbaras, kap 2:1-10.
3. Profeten förkunnar att folket tuktats på grund av sin underlåtenhet

och de uppmanas nu lägga märke till välsignelserna som följer på lydningen, kap 2:11-19.

4. Ett löfte till Serubbabel som syftar på hans ättlings seger och eviga rike, kap 2:21-24.

SAKARJA

Sakarja blev kallad av Gud och började profetera två månader efter Haggai, i oktober/november år 520 f Kr. Han var sonson till Iddo som förmodligen är densamme som prästen Iddo som var ledare för sin familj och återvände ur fångenskapen under ledning av Serubbabel år 537 f Kr (Neh 12:1, 4). Sakarja var en ung man när han blev kallad (2:4) och han levde fortfarande när huvudmännen för leviternas familjer blev upptecknade av Nehemja (Neh 12:12,16). Sakarja hade då efterträtt sin farfar Iddo som huvudman för sin familj. Detta innebär att Sakarjas verksamhet som Herrens profet kan ha sträckt sig fram till början av kung Artaxerxes regeringstid 465-424 f Kr. Den sista daterade uppenbarelse i hans bok anges dock till 518 f Kr (7:1).

Profetens bok och budskap

Den historiska bakgrunden till Sakarjas bok är densamma som beskrivs i inledningen till Haggai. Sakarjas budskap är också i huvudsak detsamma. Sakarja kallade folket till omvändelse (1:3) och uppmuntrade dem att färdigställa templet (4:8-10). Men Sakarjas sätt att predika skiljer sig mycket från Haggai. Liksom Haggai framställer Sakarja återuppbyggnaden av templet som den ringa början till en större kommande härlighet (jfr Haggai 2:10; Sakarja 4:10; 6:12-15). Den större härligheten som skall komma syftar på Kristi andliga rike. Sakarjas bok är full av profetior om Kristus och Kristi rike samt syner som gäller kommande tider. I denna bok finner Guds folk i alla tider undervisning och uppmuntran som sträcker sig långt bortom återuppbyggnaden av templet i Jerusalem. Men allt detta är framställt i så underliga syner och märkliga bilder att boken har ansetts mycket svår att förstå.

Sakarja hänvisar ofta till de tidigare profeterna (1:4; 7:7,12). I kapitel 11:12,13 tillämpar han en symbolhandlig som profeten Jeremia utfört

som ett vittnesbörd för folket (Jer 32:6-10). Sakarja förklarar att denna symbolhandlig är en profetia som gäller Messias. I Matteus 27:9, 10 tillskrivs citatet profeten Jeremia. Detta har fått en del att tvivla på att Sakarja är författaren till hela boken. Men det finns ingen anledning att betvivla bokens enhet eller Sakarjas författarskap. Den helige Ande som talade genom evangelisten Matteus betonar helt enkelt enheten mellan de två profetiorna genom att hänvisa till den profet som först fick profetian. Med denna förklaring så löser sig det enda verkliga problemet angående Sakarjas författarskap av hela boken.

Bibelkritikerna anser att kapitel 9-14 inte kan ha skrivits av Sakarja eftersom dessa kapitel handlar om andra ämnen än templet återuppbyggnad och det återvändande folkets gudstjänst. Vi medger att Sakarja 9-14 handlar om andra ämnen men det utgör inget argument mot Sakarjas författarskap. Sakarjas bok är uppbyggd på samma sätt som Daniel och Uppenbarelseboken som utgår från den historiska situationen för att sedan övergå i syner av vad som måste ske i kommande tider (jfr Daniel 1-6 och 7-12; Uppenbarelseboken 1-3 och 4-22).

Ett annat argument som framförts mot bokens enhet är att profeten i 9:13 nämner Grekland som ju inte fick världsvälde förrän efter Sakarjas tid. Stället är en profetia om den hellenistiska tiden. Vi vill varna bibelkritikerna för att utesluta möjligheten till förutsägande profetia. Gud som vet och råder över allt kan också uppenbara för sitt folk vad som måste ske. Vi vill också fästa uppmärksamhet på det faktum att både kung Darius och kung Xerxes hade misslyckats att besegra grekerna under Sakarjas livstid (490 respektive 479 f Kr).

Profetior om Kristus

Sakarja förutsäger Jesu ankomst i ringhet, han är Guds tjänare ”Telningen” som skall utplåna alla missgärningar på en enda dag (3:8, 9; 6:12), som skall bli förkastad och såld för trettio silvermynt (11:12,13; jfr Matt 26:15; 27:9,10), dödad och hans lärjungar skingrade (13:7, jfr Mark 14:27) och genomborrad (12:10, jfr Joh 19:37). Han är både Präst och Kung (6:13), den slagne Herden (13:7), som skall komma igen på Herrens dag som Domare och Konung med dom över sina fiender och frälsning för sitt folk (kap 14). Sakarja har gett oss det glada budskapet som riktas till Sions dotter (9:9) och som gick i uppfyllelse när Jesus red

in i Jerusalem (Matt 21:5). Ytterligare ett ställe som utan tvivel syftar på Kristus är 13:1. Kap 12:10 är också en förutsägelse om Andens utgjutande på pingstdagen, jfr Apg 2.

Innehåll

Boken börjar med en kallelse till omvändelse. Sedan återges nio syner som profeten fick om natten och i sin förklaring av dem uppenbarar han judarnas historia från sin samtid fram till ankomsten av Messias och hans rike (kap 1-6). I den andra delen återger han Guds svar på folkets fråga angående fastan (kap 7-8). I denna del framförs allvarlig förmaning och härlig tröst sida vid sida. Den tredje delen (kap 9-14), innehåller två predikningar som utmålar konflikten mellan de stora världsriken och Guds rike, en konflikt som slutar med Kristi rikes seger.

1. Nio syner som handlar om Guds rikes kamp och seger, kap 1-6.
2. Förmaning och tröst som ges som svar på folkets fråga om fastan, kap 7-8.
3. Två profetiska predikningar om Kristi rikes ankomst, kap 9-14.

MALAKI

Malaki betyder ”min ängel” eller ”min budbärare”. En del har menat att detta inte är ett verkligt namn utan en beteckning som är hämtat från texten (3:1). Men eftersom alla andra profetböcker anger författarens namn så kan vi tryggt hålla fast vid att också denna bok är skriven av den profet som namnges. Däremot vet vi inte mer om honom och hans tid än vad vi kan förstå av bokens innehåll. I kap 1:8 finns en term som syftar på en babylonisk eller persisk ståthållare. Malaki bör alltså ha verkat i en tid då Juda var en persisk provins. Kap 1:7, 10; 3:1 förutsätter att templet finns och att man där firar gudstjänst enligt den levitiska ordningen.

Profeterna Haggai och Sakarja hade uppmuntrat de judar som återvänt till Juda under ledning av Serubbabel att återuppta tempelbygget. Templet blev invigt år 516 f Kr. År 458 f Kr kom ytterligare några tusen judar tillbaka från den babyloniska fångenskapen under ledning

av prästen Esra. Den persiske kungen Artaxerxes (Artasasta) gav prästen Esra befallning att upprätthålla den levitiska offertjänsten vid templet och att tillsätta domare så att folket skulle följa Guds lag (Esra 7:7,25,26). Tretton år senare (445 f Kr) tillät samma kung sin munskänk Nehemja att återvända för att bygga upp Jerusalems murar (Neh 6:15). Som ståthållare över folket i Juda genomförde Nehemja reformer som hjälpte de fattiga (Neh 5:2-13). Han verkade för att folket skulle hålla Guds förbund, inte ingå äktenskap med otroende hedningar, hålla sabbaten och troget bära fram sina offergåvor och tionde till prästernas underhåll och templet (Neh 10:30-39). År 433 f Kr återvände Nehemja för en tid till Persien och när han kom tillbaka till Jerusalem fann han att folket hade underlåtit att ge tionde, brutit sabbaten, gift sig med främlingar och prästerna hade fläckt ned sitt ämbete (Neh 13:7-31).

Det är också dessa synder som Malaki bestraffar i sin bok, folket stal tionde och offergåvor från Gud (3:8), de hade gift sig med kvinnor som dyrkade främmande gudar (2:11), prästerna dragit förakt över sitt ämbete genom att ta hänsyn till människor när de undervisade (2:9) och folket vanhelgade offertjänsten (1:13). Allt detta gör att vi med stor säkerhet kan datera Malaki till tiden efter templets återinvigning 516 f Kr. Malakis förkunnelse passar i den tid Esra och Nehemja verkade. Han kan ha profeterat under tiden före Esras ankomst till Jerusalem 458 f Kr eller under tiden mellan Nehemjas två perioder som ståthållare över folket i Juda (433 - ca 420 f Kr). Malaki är därmed den siste profeten i Gamla testamentet.

Malakis budskap

Malaki använder en speciell undervisningsmetod. Han sammanfattar folkets ogudaktiga attityd i frågor där folket ställer Gud till svars. Profeten presenterar sedan Guds svar på dessa frågor. Det folk som återvänt från fångenskapen levde i en liten persisk provins. De såg inte något av den härlighet som de tidigare profeterna, inklusive Haggai och Sakarja, hade förutsagt och utlovat. De hade börjat tvivla på Guds kärlek (1:2) och ifrågasatte Guds rättfärdighet eftersom han inte dömt folken och upphöjt dem (2:17). Vilseledda av prästerna (2:8) hade folket börjat anse det meningslöst att tjäna Herren (1:13; 3:14). Folket anpassade sig alltmer till det ogudaktiga liv som hednafolken förde (2:11). Alla folkets

synder bestraffas i de svar som Malaki presenterade från Gud. Gud hade visst älskat dem och handlat med dem i kärlek, men var är den heder som de i tacksamhet borde visa honom? Hur kunde de vänta sig att bli nådigt mottagna när de kränkte honom (kap 1)? Hur kunde prästerna vänta välsignelse när de förvanskade Guds undervisning och ledde folket vilse? Hur kunde folket vänta sig att Gud med glädje skulle ta emot deras gåvor när de handlade svekfullt (kap 2)? Gud är visst en rättfärdig domare. Profeten förutsäger att den Herre de söker plötsligt skall komma – som en guldsmeds eld. Men när han kommer skall domen börja med Guds folk (3:1-5). Det beror endast på Herrens nåd att de inte blivit helt utplånade (3:6). Folket manas till omvändelse och uppmanas att pröva Herren om han inte skall välsigna dem från himlen när de som svar på hans nåd tjänar honom (kap 3). Som avslutning både varnar och uppmuntrar han folket med en förutsägelse om Herrens dag, då de rättfärdiga skall fröjda sig och de ogudaktiga bli straffade (kap 4).

Frågor, svar och upprepning är genomgående element i Malakis förkunnelse. Inte mindre än tjugo gånger använder han uttrycket ”HERREN Sebaot”.

Profetior om Kristus

Malaki kallar Jesus ”förbundets ängel” som skall rena folket så att de kan bära fram andliga offer som behagar Herren (3:1-4). Malaki förutsäger också Johannes Döparen, den andre Elia, som skall bereda vägen för honom (3:1; 4:5,6 jfr Matt 11:13).

Innehåll

1. Malaki bestraffar folkets och prästernas synder, kap 1,2.
2. Han förutsäger Kristus som skall rena och välsigna och Johannes Döparen som kallar till omvändelse, kap 3, 4.

Vem är Jesus?

av Seth Erlandsson

Går det att tala om kristendom utan Kristus? Är inte det lika omöjligt som löksoppa utan lök? Ändå får Bibelns Kristus numera ofta en undanskymd plats eller saknas helt i s k kristna radioandakter och ”kristen” litteratur. Förvanskningar av Bibelns Kristus är desto vanligare, både subtila och grova. Till de senare hör t ex Ecce homo-utställningen, där Kristus porträtteras som en homosexuell bland andra homosexuella, Jesus Christ Superstar, där Kristus görs till Maria Magdalenas älskare eller den nu så populära boken ”Da Vinci-koden”, där Jesus är gift och har barn.

Vem är då Jesus Kristus? Som en röd tråd genom hela Bibeln löper tydliga svar på den frågan. I GT, flera hundra år före Jesu födelse, framförs gång på gång löftet om att Messias ska komma, vem han är och vad han ska uträtta. I NT får vi tydliga ögonvittnesskildringar av vem Jesus är, vad han lär och uträttar, vad frälsningen innebär och hur han uppfyller GTs frälsningslöften. Den som med penna i hand läser igenom NT kan gång på gång i marginalen skriva VEM och VAD, dvs markera bibelböckernas svar på frågorna ”vem är Jesus?” och ”vad uträttar han?” Bibelns svar på dessa frågor skingrar okunnighet och missförstånd och skapar en övertygelse, en trosvisshet, som Paulus uttrycker med orden: ”Jag vet på vem jag tror” (2 Tim 1:12).

Varför saknas denna övertygelse hos så många ledande personer inom kristna kyrkor idag, inte bara hos t ex svenska kyrkans ärkebiskop? Svaret är uppenbart: Det enda som kan besvara frågorna ”vem?” och ”vad?” när det gäller Jesus, nämligen Bibelns vittnesbörd, avvisas som otillförlitligt. Bibelkritiken har nämligen sedan länge trängt djupt in i många kristna samfund. Enligt bibelkritiken, den s k vetenskapen, sägs Bibeln innehålla mångskiftande och osamstämmiga människotankar från olika utvecklingsstadier i historien. Vi får därför inte låtsas, menar t ex ärkebiskopen, ”att det finns en enda tydlig och klar förståelse av Jesus i Bibeln” (SvD 2003-02-02).

Kontextuell kristologi

Svensk Kyrkotidning behandlade läran om Kristus (Kristologin) i ett par temanummer år 2002, nr 42 och 43-44. Det måste sägas vara lovvärt att på nytt ställa frågan ”vem är Jesus?” i centrum. Har Svensk Kyrkotidning insett att kristendom utan Bibelns Kristus är som löksoppa utan lök? Kan vi hoppas på att Bibelns svar på frågorna ”vem är Jesus?” och ”vad utträttar han?” på nytt blir noggrant studerade?

Tyvärr kommer sådana förhoppningar på skam. Ledaren i nr 42 börjar med att konstatera att ”tidigare sätt att tala om Jesus i stor utsträckning har misslyckats. Människor kommer inte till tro på Jesus eller tron förändrar ingenting i övrigt i samhället. De fattiga förblir fattiga och de rika roffar åt sig allt mer.” Därför rekommenderas en ”kontextuell kristologi”.

Vad menar då Svensk Kyrkotidning med en kontextuell kristologi? Att det gäller att formulera vem Jesus är med hjälp av de tänkesätt och det språkbruk som brukas bland dem som man talar till. Det är misslyckat, menar man, att tala om Jesus utifrån en kultur och en miljö som är främmande för mottagarna av budskapet.

1. I artikeln ”Kristus – Härskaren?” (s 503ff) menar teol dr Kajsa Ahlstrand att ”bilden av Kristus som den suveräne härskaren är problematisk i ett samhälle där makten idealt är fördelad mellan ansvariga medborgare”. ”En förutsättning för ett gott liv är ett gott samhälle” och ”det goda samhället åstadkoms inte av en god furste utan av många människors överläggningar och beslut”. ”Kan vi alls tänka oss ett gott samhälle, himmelskt eller jordiskt, som styrs av en ensam härskare om än allvis och allgod?” Ahlstrands slutsats blir att ”det blir svårt att formulera en kontextuellt relevant kristologi i vårt samhälle”, ”men jag undrar ändå om det är alldeles omöjligt att hitta sätt att tala om Jesus som är livsförvandlande just där vi befinner oss, utan att behöva låtsas att vi levde i en annan tid eller kultur än vad vi faktiskt gör”.

2. I artikeln ”Kristologisk reflektion i Afrika” (s 506ff) anknuter Ahlstrand till den katolske teologen Donald J Goergen, som i en artikel ”diskuterar vem Jesus är idag” i ett afrikanskt sammanhang. För att ”afrikanisera” Jesus måste man enligt Goergen försöka anknyta till afrikansk kultur och afrikanska bilder och trosföreställningar. Han diskuterar bl a om det inte kan vara möjligt att presentera Jesus med hjälp av bilden

”Kristus som Anfader”, ”Kristus som Medicinmannen” eller ”Kristus som Befriaren”, ”Tjänarhövding” och ”Gästfrihetens Mästare”.

3. En annan viktig anknytningspunkt, som Goergen och Ahlstrand lyfter fram, är den afrikanska synen på ”Livet, själva livskraften” och ”andevärlden”. Så här förhåller det sig enligt Ahlstrand: ”Anden var redan given åt Afrika när de första kristna missionärerna kom. Anden är Jesu ande som han frikostigt delar med sig av.”

4. I artikeln ”Vishetslärare, Profet och Trumma” (s 510ff) refererar Ahlstrand hur asiatiska teologer beskrivit Kristus. ”Är det nödvändigt att bli hellenistiskt jude för att kunna vara kristen”, frågar de sig. ”Måste indier gå omvägen om hellenism och judendom för att bli kristna eller kan de komma till Kristus direkt från hinduiska och buddhistiska traditioner?” De kristologiska titlarna, av vilka Kristus är den mest brukade, har ju sina rötter i en kultur (Gamla testamentet) som skiljer sig vitt från den indiska eller asiatiska. Därför föreslår indiska teologer bl a följande titlar för Jesus som anknyter till den egna kulturen: ”Kristus Dansaren”, ”Kristus som Helare/Läkare”, ”Kristus som Modern”, ”Kristus som Vishetsläraren”, ”Kristus som Andlig Vägledare”, ”Kristus som Trumman” och ”Kristus som de fattigas Vän”.

5. Jesuiten Aloysius Pieris från Sri Lanka presenterar i en artikel en kristologi som är ”Gudsrikescentrerad”. Enligt Ahlstrand menar Pieris att ”vi kan i Jesu efterföljd förverkliga Gudsrikets värden. I detta arbete är samarbetet med andra religioner nödvändigt och självklart eftersom Gudsrikets värden också kommer till uttryck i dessa andliga traditioner”. Ahlstrand sammanfattar: ”Idag är det Jesus, inte Kristus, som står i fokus i den kristologiska reflektionen i Sydasiien. Jesus utmanar Mammon men ser inte andra andliga traditioner som fiender. ’Efterföljelse’ är ett centralt begrepp. Kyrkan ska följa Jesus i kärlek och självutgivande tjänande. Andra religioner är ’medpilgrimer’ genom vilka Anden också talar.”

Några kritiska kommentarer

Den ovanstående presentationen av kontextuell kristologi i Afrika och Asien kräver en kritisk granskning. Jag anknyter till de fem punkterna ovan:

1. Helt avgörande för det glada budskapet om Kristus är Bibelns

vittnesbörd om honom. Kristus är enligt Skriften ”herrarnas Herre och konungarnas Konung” (Upp 17:14) och samtidigt ”Lammet” som borttar världens synd. Han är inte som denna världens furstar och härskare och hans rike är inte som världsliga riken. Därför kan inte en korrekt beskrivning av Kristus och hans rike bygga på mänskliga tankar om hur en god furste bör vara för att vi ska få ett gott samhälle. Ahlstrand efterlyser ”en kontextuell relevant kristologi i vårt samhälle”, och det som är relevant för henne är tydligen det som är ”livsförvandlande” i vårt samhälle. Men Jesus har enligt Skriften inte kommit för att förvandla vårt samhälle, han har kommit för att frälsa syndare. Den nödvändiga utgångspunkten för en rätt kristologi är Skriftens undervisning om människans synd och hopplösa situation. Endast Gud kan rädda människan ur syndens och dödens värld och föra henne in i sitt eviga rike. Bibelns kristologi handlar inte om inomvärldsliga problemlösningar.

2. Försöker vi beskriva vem Jesus är med hjälp av afrikanska föreställningar om t ex Anfadern eller Medicinmannen, måste dessa föreställningar jämföras med vad Bibeln uppenbarar om vem Jesus är. Vad är i harmoni med Skriftens undervisning och vad strider mot den? Vi förnekar inte att det kan vara bra att anknyta till hur de människor vi talar till uppfattar olika bilder och beskrivningar. Men en rätt förståelse av vem Jesus är och vad han uträttat måste grunda sig på Bibelns uppenbarelse, vad ”min Fader som är i himlen” har uppenbarat. Utan Skriften kan ingen rätt förstå Jesu person och uppgift. De som försöker avgöra vem Jesus är utifrån olika kulturers mänskliga föreställningar (= vad ”kött och blod” har uppenbarat) svarar alla fel på frågan: ”Vem är Jesus?” Endast den som bygger på Guds uppenbarelse, den heliga Skrift, kan svara rätt på frågan: ”Och ni, vem säger ni att jag är?” ”Du är Messias, den levande Gudens Son.” Det svaret kommenterar Jesus med orden: ”Salig är du Simon, Jonas son. *Ty kött och blod har inte uppenbarat detta för dig, utan min Fader som är i himlen*” (Matt 16:15-17).

3. När en afrikan talar om ”livskraften” är det fråga om något helt annat än när Jesus talar om livet, det eviga livet. Människans eller stammens livskraft övervinner inte döden och domen, men ”den som hör mitt ord och tror på honom som har sänt mig, han har evigt liv och kommer inte under domen utan har övergått från döden till livet” (Joh 5:24). De kristustroende har följande tillförsikt: ”Vi vet att Guds Son

har kommit och gett oss förstånd, så att vi känner den Sanne, och vi är i den Sanne, i hans Son Jesus Kristus. Han är den sanne Guden och det eviga livet” (1 Joh 5:20). ”Den som har Sonen har livet. Den som inte har Guds Son har inte livet” (1 Joh 5:12).

Hur Ahlstrand kan jämställa talet om Anden i afrikanskt tänkande med ”Jesu ande” är ofattbart. Alltsedan syndafallet är människans egen ande oren och i andligt mörker. Endast Guds helige Ande kan genom evangeliet om vem Jesus är och vad han har gjort upptända tro i våra hjärtan och därigenom föra oss från mörkret till ljuset, från andlig död till andligt liv. ”Vi har inte fått världens ande, utan den Ande som är från Gud, för att vi ska veta vad vi har fått av Gud”, säger Paulus om de kristustroende (1 Kor 2:12). Världen känner inte ”sanningens Ande”, men de kristustroende ”känner honom, eftersom han förblir hos er och ska vara i er” (Joh 14:17).

4. Är det nödvändigt att först bli hellenistisk jude för att kunna vara kristen? Kan inte t ex indier komma direkt till Kristus från hinduiska och buddhistiska traditioner? Bakom dessa frågor från asiatiska teologer ligger nog följande tanke: Det kan ha varit naturligt för judar att föreställa sig vem Jesus var utifrån deras bakgrund, Gamla testamentet med dess föreställningar och traditioner. Men hinduer och buddhister har ju helt andra traditioner och tänkesätt att utgå ifrån. Bör därför inte Kristus lika gärna kunna presenteras i anslutning till t ex indiska tankar i stället för i anslutning till Gamla och Nya testamentet?

Svaret är nej. En rätt kunskap om vem Jesus är och vad evangelium innebär kan inte människor få *utifrån sina egna tankar*, oberoende av vilken kultur de tillhör, det må vara judisk, hellenistisk eller indisk. Den kunskapen måste uppenbaras för människorna av Gud, som vi ovan berört. Bibeln är enligt kristen övertygelse Guds särskilda uppenbarelse. Utan den kan vi inte rätt förstå vem Jesus är och vad hans frälsningsuppgift innebär. ”Ingen kan säga ’Jesus är Herren’ annat än i kraft av den helige Ande” (1 Kor 12:3). Så snart människor bortser helt eller delvis från denna uppenbarelse, förvanskar man vem Jesus är och hans uppgift. Vi behöver hela Skriften. Utan Gamla testamentet hänger Nya testamentet i luften, ty Jesus och hans frälsningsverk är en uppfyllelse av vad Gud har utlovat i Gamla testamentet och Gamla testamentet klagör varför människan måste frälsas. När evangeliet om vem Jesus

är och vad han har utträttat spreds till grekerna och andra hednafolk, spelade undervisningen från Gamla testamentet en mycket viktig roll. Det framgår tydligt av Nya testamentet.

Om Kristus skulle presenteras för indiska åhörare som t ex Dansaren, Vishetsläraren eller Modern, kommer dessa att associera till tankegångar som till stora delar blir missvisande. En sådan presentation kräver därför att åhörarna utifrån Skriften får en noggrann undervisning om vad som är förenligt med vem Jesus är och vad som inte stämmer.

5. Jesuiten Pieris från Sri Lanka ser Jesus som en laglärare. Evangeliets budskap om Jesus och hans frälsningsverk lyser i hans s k kristologi med sin frånvaro. Guds rike handlar enligt honom om vilka regler eller värderingar som vi ska försöka efterfölja och hur vi ska skapa ett rättvisare samhälle. Men Guds rike hör ihop med Kristus och evangeliet om honom. Pieris tycks inte kunna skilja mellan lag och evangelium. Evangeliet handlar inte om vad vi ska göra utan vad Gud har gjort och gör för oss genom Kristus.

När det gäller etiska värden finns många beröringspunkter mellan olika religioner, eftersom den naturliga lagen är skriven i alla människors hjärtan. Men evangeliet om Kristus och hans ställföreträdande frälsningsverk är en dårskap för den naturliga människan och finns inte i någon människoskapad trosåskådning. Evangeliet finns bara i Bibeln, i Guds särskilda uppenbarelse. Därför kan inte kristendomen samarbeta med andra religioner om evangeliet om Guds rike, och i motsats till vad Ahlstrand påstår talar inte Anden genom andra religioner. Anden är ett med Fadern och Sonen, och den som är främmande för Sonen och vägen till hans rike är också främmande för Anden. Att påstå att ”andra religioner är ’medpilgrimer’ genom vilka Anden också talar” är en helt obiblisk utsaga.

Ahlstrands sammanfattning

I en avslutande artikel som Ahlstrand kallar ”Kristologiska svårigheter och möjligheter” (nr 43-44, s 524ff) konstateras helt korrekt att ”det är människors förhållande till varandra som uppfattas som det centrala problemet snarare än människors problem med Gud” när det gäller den kontextuella kristologin. Men ”människans grundläggande problem är att hon genom synden är främmande för Gud” enligt biblisk kristologi.

Ahlstrand har klart för sig att ”hur man uppfattar vilket problem det var Jesus kom för att lösa” ”får naturligtvis konsekvenser för kristologin”. ”De som menar att människor inte har något grundläggande problem med Gud” har inget behov av en Frälsare från synden. De förespråkar i stället ”olika varianter av befrielsesteologisk, feministisk, inkulturerande och religionsteologiskt pluralistisk kristologi”. Kristi försoningsoffer i vårt ställe har inget utrymme i dessa kristologier.

Angående Kristi försoning skriver Ahlstrand: ”Genom att låta Sonen dö på korset återfår Gud sin heder som kränkts genom människans olydnad. Men i ett samhälle som vårt, där hedersmord framstår som något avskryvärt, är bilden av Fadern som låter Sonen dödas för att hedern (äran) ska återupprättas möjligen inte den pastoralt mest tilltalande kristologin, för att uttrycka det diplomatiskt. Det behövs andra bilder för vem Kristus är och gör...” Här slår det tydligt alldeles slint för Ahlstrand. Att Kristus träder in i mitt och alla syndares ställe och tar straffet för mina synder samtidigt som han i allt, också i mitt och alla syndares ställe, uppfyller alla Guds krav på syndfrihet, har ingenting med hedersmord att göra. Den saliga och eviga gemenskapen med Gud utan ondska, lidande, tårar och död förutsätter total syndfrihet. Den har vi endast i Jesus Kristus tack vare hans fullkomliga gottgörelse för oss. Endast genom Kristus är döden övervunnen och vi erbjuds evigt liv och evig salighet i gemenskap med Gud helt gratis.

Angående bilden av Jesus som ”Helaren” skriver Ahlstrand: ”I läkeprocessen är patienten inte passiv, utan kan själv bidra till sitt tillfriskande.” När det gäller vår stora sjukdom, nämligen synden, kan vi inte på något vis bidra till vårt tillfrisknande. Bara genom att Kristus har tagit alla våra sjukdomar, all vår synd på sig, har vi genom hans sår blivit helade. ”Straffet var lagt på honom för att vi skulle få frid, och genom hans sår är vi helade” (Jes 53:5). Bidrog vi till detta helande? Nej, ”vi gick alla vilse som får, var och en gick sin egen väg, men all vår skuld lade HERREN på honom” (Jes 53:6).

Förstår man inte hur stort och nödvändigt Kristi försoningsverk är och hur omöjligt det är för oss syndare att frälsa oss själva eller bidra till vårt andliga tillfrisknande, förstår man inte heller nödvändigheten av att Jesus är Guds enfödde Son, både sann Gud och sann människa, ”han som är och som var och som kommer”, ”han som älskar oss och har

friköpt oss från våra synder med sitt blod” (Upp 1:4-5). Detta tror jag är förklaringen till att så få procent har blivit kristna i Asien. Endast det rena evangeliet kan skapa kristen tro. Ahlstrands exempel på kontextuell kristologi i Afrika och Asien saknar Guds rena evangelium.

Rätt kallad eller rätt vigd?

av Ingvar Adriansson

Hur blir man präst? Hur blir man en trogen förvaltare av Guds hemligheter som rätt delar sanningens ord? Givetvis kräver detta att man ingående studerar den heliga Skrift och förkovrar sig i Bibelns undervisning. En viktig del av detta studium är att känna till Bibelns grundspråk. I annat fall är faran stor att bli bedragen av den massiva bibelkritik som idag är förhärskande. Gud kräver en sak av sina tjänare och det är att de är trogna sin Herre. Att förkunna i strid med Bibelns undervisning är en allvarlig sak. Uppdraget för en Herrens tjänare är att i tid och otid rätt förkunna ordet. Endast när lagen får bryta ner och krossa och evangeliet trösta och uppmuntra föds människor på nytt. Hur får man då uppdraget till denna stora uppgift? Genom en kallelse? Eller överlämnas detta ämbete genom en biskop och pastorer som redan är i tjänst?

Den apostoliska successionen

I *Christian Cyclopedia* läser vi att i Svenska kyrkan är den apostoliska successionen i bruk. Det innebär att dess pastorer har fått sitt ämbete i en obruten kedja ända från apostlarnas dagar. När Gustav Vasa vid Västerås riksdag 1527 förklarade att han hade låtit predika ”rena Guds ord och evangelium, det vår Herre själv befallt haver”, yttrade biskop Hans Brask (1464-1538) å prästståndets vägnar, att de genom ed var bundna till påven och inte kunde göra någonting med avseende på läran eller andra andliga saker utan påvens samtycke och tillstånd. Sveriges förste lutherske ärkebiskop Laurentius Petri 1531 vigdes av svenska biskopar som i sin tur hade vigts med apostolisk succession under den romersk-katolska kyrkan.

Idag slår den romersk-katolska kyrkan fast sin successionstanke med emfas. I sin katekes skriver den ”... det är nödvändigt att varje kyrka, d v s, de troende överallt i världen, är överens med denna kyrka på grund av dess betydelsefulla ställning. Från och med att ordet steg ned till

oss ha alla kristna kyrkor varit övertygade om att den stora kyrka som finns här (i Rom) är den enda utgångspunkten och grundvalen, eftersom dödsrikets portar enligt Frälsarens egna löften inte kunna besegra henne” (*Katolska Kyrkans Katekes*, hädanefter förkortad *KKK*, stycke 834).

Matt 16:18 ff

Tanken att biskopen i Rom skulle vara kyrkans överhuvud stöder man från romerskt-katolskt håll på Matt 16:18 ff. Men Rom gör sig skyldig till en inläsning i texten (*eiseges*): de låter själva textens huvudinnehåll – Petri tro och bekännelse, byggda på den givna gudomliga uppenbarelsen om Kristus – komma i skymundan. Kyrkan förklaras nu vara byggd på Petrus. Petrus som apostel och ämbetsinnehavare framställs i katolsk tro som ensam innehavare av nycklarnas ämbete. Detta ämbete har sedan genom vigning överförs till efterträdaren ”på Petri stol”, d v s till Roms biskop, som på Vatikankonciliet 1870 förklarades som ”ofelbar”, när han talade *ex cathedra*, d v s avgav officiella lärouttalanden.

Naturligtvis är det förenat med stora svårigheter att i Matt 16:13-19 få stöd för ett sådant universalepiskopat och för en på påven uppbyggd synlig yttre kyrkostat. Hela textsammanhanget (också vers 19: ”och på denna klippa”) gör motstånd mot en sådan utläggning. Det tragiska för katolska kyrkan är att det bibliska textsammanhanget inte ens antyder att Petrus skulle ha fått denna sin fullmakt i egenskap av ämbetsbärare.

Angående Matt 16:18 har Luther förklarat Jesu ord så här: Alla kristna är Petrus för den bekännelses skull som Petrus här gör. Att låta klippan syfta på Petrus person antingen som apostel primarius eller som apostlarnas representant är helt uteslutet på grund av både sammanhanget och ordalydelsen. I sammanhanget är det varken tidigare eller senare tal om Petrus som apostel utan endast om Petrus som en troende person. Men även ordalydelsen gör det omöjligt att låta klippan syfta på Petrus person. Att Petrus och klippan är två olika saker framgår av att ordet Petrus och ordet klippan har olika genus.

När Simon Petrus kallar Marias son för ”*den levande Gudens Son*”, betygar Jesus att denna bekännelse inte har sin grund i människors föreställningar på den tiden (”kött och blod har inte uppenbarat detta”), utan i gudomlig uppenbarelse. Genom gudomlig uppenbarelse hade lär-

jungen Petrus i de andra lärjungarnas namn bekänt den tro, som är kyrkans och församlingens grund. Det är också såsom en trons människa som Petrus tilltalas av Jesus och prisas salig. ”På denna klippa”, d v s på denna tro och bekännelse, ”skall jag bygga min kyrka”, sade Kristus. Petrus bekännelse var en bekännelse till Kristus som är Messias, den levande Gudens Son. Kristus är klippan, den fasta grund som för evigt ska bestå. På honom vilade Petrus tro och bekännelse. *Hör på mig, ni som far efter rättfärdighet, ni som söker HERREN. Se på klippan, ur vilken ni är uthuggna, och på gruvan, ur vilken ni har grävts fram* (Jes 51:1).

Nyckelmakten är alltså enligt NT överlämnad åt kyrkan och församlingen, vilket också anges genom termen ”kyrkans nycklar”. I sin bok *Kirche und Amt* skriver C. F. W. Walther: ”Kristus ger här var och en kristen att bruka nyckelmakten, när han säger: ’Han (den obotfärdige) vare för dig såsom en hedning och en publikan’. Till vem talar Kristus? Han talar till var och en kristen, som bjuds att utöva denna makt.”

Till den romersk-katolska kyrkosynen hör förstås att alla andra kyrkor automatiskt är diskvalificerade. När påven dessutom äger ”all lag och rätt i sitt hjärtas skrin” ska inga andra kyrkor göra sig besvär. Att kyrkor som vill kalla sig lutherska ändå håller fast vid denna obibliska tradition tyder på att de inte helt gjort sig fria från påven och hans anhang. Någonstans i denna succession vilar en magisk kraft; för säkerhets skull vill man ha den kvar. För att komma undan den krassa romerska synen hävdar man att den ska uppfattas som en lärosuccession, där man anser att man alltifrån apostlarnas dagar har bevarat lärotraditionen d v s hållit fast vid Bibelns undervisning. I den första kyrkan samlades man kring biskopen för att värja sig mot de heresier som uppstod under de första århundradena. Biskopen under den första kristna tiden var oftast biskop i en enda stad och inte över en hel provins som vi ska se senare.

Den romerska kyrkan säger vidare följande om vigningen: ”Eftersom vigningens sakrament är den apostoliska tjänstens sakrament tillkommer det biskoparna att i egenskap av apostlarnas efterföljare överlämna ”den andliga nådegåvan”, ”det apostoliska utsädet”. Giltigt vigda biskopar, det vill säga sådana som står i apostoliska successionens rad, meddelar på ett giltigt sätt de tre graderna av vigningens sakrament” (KKK, stycke 1576).

Apg 2:1 ff

I Svenska kyrkans evangeliebok återges pingstdagens episteltext ur Apg 2:1 ff på följande sätt: "När pingstdagen var inne, var alla apostlarna församlade med varandra." Bibeltextens ord "de alla" är här utbytt mot "alla apostlarna". Genom detta helt godtyckliga och vilseledande tillägg får läsaren det bestämda intrycket att de följande orden "tungor såsom av eld som satte sig på dem, en på var av dem" (vers 3) och "alla blev uppfyllda av helig Ande och började tala andra tungomål, efter som Anden ingav dem att tala" (v 4) skulle gälla apostlarna och endast dem.

Om en sådan tolkning skriver Harald Sahlin i *STK* 4/1960, s 255: "Denna missuppfattning har dessvärre bidragit till en skev ämbetsyn; man förutsätter, att endast apostlarna och efter dem de vigda ämbetsinnehavarna skulle vara bärare av Anden." Sahlin pekar på de fördärliga följder som en sådan godtycklig exeges har fått. Kanske vore det mera korrekt att säga att en sådan exeges kan ges först där föreställningen om en apostolisk succession genom vigda ämbetsinnehavare som bärare av Anden redan är fast rotad.

Av textsammanhanget är det nämligen naturligt att låta "de alla" i Apg 2:1 syfta på hela den kristna församlingen. I det föregående kapitlet (v 14-15) berättas om att "Petrus talade bland bröderna, som då var församlade till ett antal av omkring etthundratjugo". Bland dessa församlade omnämns också "Maria, Jesu moder, och några andra kvinnor samt Jesu bröder".

Av Petrus predikan kan också den slutsatsen närmast dras att den helige Ande utgöts över alla på pingstdagen församlade kristna, män som kvinnor. Petrus ser också Joels profetia uppfylld genom detta. Därvid citeras dennes utsaga om Guds Andes utgjutande "över allt kött" och om "söner och döttrar som profeterar". En lovprisning av Guds väldiga gärningar (v 11) frambars av alla kristna, inte endast av alla apostlarna. Vid en sådan exeges föreligger hel och full överensstämmelse med Joels profetia.

Vi ser också av Skriftens undervisning att uppdraget att offentligt förkunna ordet inte kommer först i och med apostlarna. Att offentligt förkunna ordet möter vi redan före syndafloden (1 Mos 4:26). Efter floden men före upprättandet av det levitiska prästerskapet finner vi Melkisedek. Vi möter också Johannes döparens ämbete som var en bro

eller övergång mellan nya och gamla förbundet. Han var kallad direkt av Gud men omgiven av medhjälpare, som döpte som en del av ämbetet (Joh 3:22-26). Många av Jesu lärjungar gick in i detta ämbete efter att de hade lämnat Johannes döparen. De fortsatte att döpa innan de blev apostlar och innan de fick den stora uppgiften att gå ut i hela världen med evangelium enligt Matt 28.

Vad är skillnaden mellan biskop och präst

En annan fråga som också hör till sammanhanget är: Gör den Heliga Skrift någon skillnad mellan biskop och präst? I Apostlagärningarna berättas det om Paulus sammanträffande med de äldste i Efesus. Paulus befinner sig på resa och är i Miletus och sänder därifrån bud efter församlingens äldste. Där kallas de först *presbyteroi*, präster, och sedan *episkopoi*, biskopar. Båda orden används synonymt. I Pastoralbrevet talas det om biskopen i singularis men de äldste och diakonerna i pluralis. Intressant att se är att samma villkor nämns för diakonernas ämbetskompetens som för presbyterernas och biskopens (1 Tim 3:1-10).

Hos kyrkofäderna har vi också vittnesbörd. Martyrbiskopen Ignatius, som i tro på Herren Jesus Kristus led martyriet någon gång under de första åren av andra århundradet, har lämnat följande vittnesbörd. Alla ska akta diakonerna som Jesus Kristus, likaså biskopen som Faderns avbild, presbytererna åter som en Guds rådsförsamling och som en sammanslutning av apostlar. Utan dessa är det inte tal om någon kyrka. Varje juridisk skillnad mellan å ena sidan biskopen och å andra sidan presbyteriet och diakonerna är för Ignatius helt främmande. Hans kyrkosyn har inte ett spår av romerskt rättstänkande i sig. (Ur Brevet till trallianerna, 2)

Hos de sk antignostiska fäderna Ireneus och Tertullianus finner vi en successionstanke beträffande läran, på samma sätt som man idag avger prästlöfte. Ireneus kämpade mot gnosticismen med näbbar och klor för att hålla läran ren. Redan på 200-talet var gnosticismen på frammarsch. Under denna tid samlades man omkring biskopen för att bekämpa den falska läran. När därför biskoparna i dagens Svenska kyrka, av vilka många är öppet bibelkritiska, frågar: ”Viljen I, efter bästa förstånd och samvete rent och klart förkunna Guds ord, så som det är oss givet i den Heliga Skrift, och så som vår kyrkas bekännelseskrifter därom vittna?”,

så blir detta en paradox och ett gyckelspel. Verkligheten är att många av Svenska kyrkans biskopar hindrar att Guds Ord predikas rent och klart.

Ireneus gör ingen skillnad mellan *presbyteroi* och *episkopoi*. Presbytererna är för honom lika mycket mottagare, bevarare och överlämnare av den apostoliska läran som biskoparna. Vad man i våra dagar lär i den romersk-katolska, den anglikanska och delvis i den lutherska kyrkan som t ex i de högkyrkliga kretsarna i Svenska kyrkan är främmande för Ireneus. En genom den biskopliga vigningen överlämnad och vidarebefordrad särskild apostolisk fullmakt saknar stöd hos kyrkofäderna. Dessa har haft ett enda intresse och det är att bevara läran såsom den föreligger i den Heliga Skrift. Detta är också Skriftens tanke: att vi ska bevara och föra Guds Ord till kommande generationer. Att göra detta på ett magiskt sätt genom den levande raden av biskopar som står i rätt tradition är en främmande tanke.

Hos Luther finner vi följande uttalande i skriften *Wider den falschgenannten geistlichen Stand des Pabsts und der Bischöfe* från år 1522: "Var och en skall veta, att biskoparna, som nu regerar över många städer, inte är kristliga biskopar av gudomlig ordning utan av djävulsk ordning och mänsklig illgärning. De är förvisso djävulens ombud och ståthållare. Det skall jag redligt och väl bevisa, så att varken de själva eller någon annan kan förneka det. S:t Paulus skriver för det första i Tit 1(:5 f): "Du skall i varje stad tillsätta en äldste, en som är oförvitlig och bara har en hustru, eftersom en biskop måste vara oförvitlig ...".

Också på andra ställen betonar Luther identiteten mellan biskop och präst (jfr W² IX, 1098. För Luther är den rätta apostoliska och även historiskt forståeliga formen för biskopsämbetet att biskopen är biskop i en enda stad: "Alla kallade, heliga biskopar har i allmänhet varit biskopar bara i en enda stad, som t ex Ambrosius, Augustinus och Ireneus".

Att vara "rätt kallad" är tillräckligt, det är bibliskt och helt enligt kyrkans bekännelse. "... ingen utan vederbörlig kallelse bör i kyrkan predika offentligt eller förvalta sakramenten" (Den augsburgska bekännelsen, artikel XIV). En vigning eller ett överlämnande tillhör, om inte romersk syn, så i varje fall romaniserande. De kyrkor som driver och försvarar den apostoliska successionen är oftast inte heller klara över Skriftens lära om kyrkan.

Högkyrklighetens skada

Den riktning som vi i svenskt språkbruk kallar högkyrklighet gör stor skada när den för fram den romaniserande synen på kyrkan. I dessa kretsar binds inte nåden och nådemedlen till Guds rena Ord utan till kyrkans ämbetsinnehavare. Den som bryter med deras ämbetsförvaltning utestänger sig, menar de, från nåden och Kristi kyrka. Men den som vägrar varje slags kyrkogemenskap med en irrlärlig kyrka anses ha lämnat Kyrkan, d v s Kristi kropp och kyrka, nåden och saligheten. Genom denna syn förleds kristna att blunda för att unionism är synd. De förleds att stanna kvar i en irrlärlig kyrka och att inte dra sig ifrån dem som driver och försvarar falsk lära.

Summa: Att den apostoliska successionen behållits, bevarats och fått en stark förankring i Sverige tyder på att den romerska synen tider igenom gjort sig påmind. Från och med 1800-talet har denna lära drivits och upprätthållits av högkyrkligheten. Den andra orsaken är att Bibelns lära om kyrkan inte har drivits och försvarats. Guds Ord vill att människor samlas kring ordet och sakramenten, och detta sker i kyrkor och församlingar där man vakar över läran. Till dessa församlingar kallar Gud genom församlingen män att i tid och otid förkunna sanningens ord till dess han kommer åter. Gud har aldrig bundit sig vid vissa kyrkor eller kring en viss tradition utan endast vid sitt heliga och dyrbara ord.

Källor

Katolska Kyrkans Katekes, 1996

Svenska Kyrkans Bekännelseskriterier, Uppsala 1944

Christliche Dogmatik (F Pieper), St Louis 1924

Det andliga ämbetet och biskopsämbetet i kyrkan (M Rönch)

”Kyrkogemenskap. Vad säger Bibeln?” *Biblicum* 6-7/1977 (S Erlandsson)

Israel? Och Bibelns svar!

av Alvar Svenson

Inledning

Det är knappast möjligt att läsa en vanlig dagstidning utan att se Israel omnämnt i något sammanhang. Går man sedan till insändarsidan, där människor ges tillfälle att ventilerat sina åsikter om Israel-Palestinafrågan, delas som regel åsikterna i två läger, för eller emot Israel. Svenska kyrkan har på senare tid tillsammans med en del andra kyrkor engagerat sig i den s k "Hopp"-debatten. Ordet står för "Häv ockupationen av Palestina". Kampanjen avser lyfta fram Palestinafrågan politiskt, historiskt och religiöst, heter det. Ställningstagandet från Svenska kyrkans ledning har orsakat en hel del kritik från Israelvännernas sida. Man menar att Svenska kyrkan genom sitt engagemang har tagit ställning mot Israel och för palestiniernas sak.

I denna fråga är det lätt att bli antingen pro-israelisk eller pro-palestinsk och då tappar som regel alla argument sin funktion. Debatten kryddas inte sällan med citat från Bibeln som talar om Israels rättigheter och Guds utkorelse av Abraham och hans efterkommande. Ofta förekommer 1 Mos 27:29, där Isak välsignar Jakob och säger: "... förbannad vare den som förbannar dig och välsignad den som välsignar dig". Konsekvensen blir att den som motsätter sig t ex Sharons politik i praktiken därmed ställer sig på deras sida som förbannar Israel. Därmed, menar man, borde ju diskussionen vara avslutad.

Är den moderna staten Israel det rike som Bibeln avser när den talar om Israel? I detta studium ska vi göra en sammanfattning av två skrifter i ämnet utgivna på Biblicums förlag: *Israel och grunden för dess existens* (1974) och *Israels frälsning* (1979), båda skrivna av Seth Erlandsson. Dessa två skrifter har fångat in mycket av det som saknas i debatten – framför allt vad Bibeln egentligen säger i denna fråga. Profeterna talar om en rest som ska räddas, inte en total förkastelse och inte heller en slutlig räddning av hela folket.

Herren upprättar sitt förbund genom sitt löfte till Abraham

Det var Gud som utvalde Abram enligt 1 Mos 12:1-3: ”HERREN sade till Abram: Gå ut ur ditt land och från din släkt och din fars hus och bege dig till det land som jag ska visa dig. Där ska jag göra dig till ett stort folk. Jag ska välsigna dig och göra ditt namn stort, och du ska bli en välsignelse. Jag ska välsigna dem som välsignar dig och förbanna den som förbannar dig. I dig ska alla släkter på jorden bli välsignade.” Och i kapitel 15 sluter Herren ett förbund med Abram och lovar honom en son. Herren bekräftar förbundet genom omskärelsens tecken och lovar en son genom hans hustru Sara, trots hennes höga ålder (kap. 17 och 18). Redan här stod det klart att det var ”genom Isak” som välsignelsen skulle komma. Abram, som på Saras inrådan hade skaffat en son genom slavkvinnan Hagar, fick veta att det var genom Sara som löftet skulle födas. När Abram är nittionio år gammal förnyar Herren löftet om en son. Från och med denna dag ska Abram heta Abraham ”ty jag har gjort dig till fader för många folk” (17:5). Sara föder en son, tjugofem år efter det att löftet gavs första gången. Han får namnet Isak och Abraham omskar honom på den åttonde dagen enligt Herrens befallning (1 Mos 21:1-7).

Genom att kalla Abraham ut från Kaldeen visade Herren att han hade en mycket speciell uppgift för honom. Herren skulle själv ta ansvaret för hela Abrahams liv. I NT kallas detta en vandring i tron: ”I tron lydte Abraham, när han blev kallad att dra ut till det land som han skulle få i arv, och han begav sig i väg utan att veta vart han skulle komma” (Hebr 11:6). Det var Gud som kallade, ledde och utstakade Abrahams märkliga och händelserika liv. Herren profeterade för Abraham om hans folks öden. När han en dag står i Kanaans land och Lot har lämnat honom och flyttat till Sodom, säger Herren till Abraham att han ska lyfta blicken mot alla väderstreck och se ut över det land som ska bli hans efterkommandes. Men Herren talar också om för honom att hans folk ska bli slavar i ett annat land och förtryckas i fyrahundra år (kap. 15). Men Abraham själv ska vid hög ålder i frid få gå till sina fäder.

Moseböckerna är sedan en uppföljning av historien om Abrahams efterkommande. Vi får veta att det är genom Isak och hans söner som löftena ska gå i fullbordan. Men de ska inte gå i fullbordan genom Isaks son Esau utan endast genom Jakob (Mal 1:2-3). När Mose står inför

uppbrottet från sitt långa liv, kan han se ut över det land som Herren har utsett åt Abraham. Det landet fick Mose själv aldrig komma in i. Han fick på avstånd se "... från Gilead till Dan och hela Naftali och Efraims och Manasse land och hela Juda land, ända till västra havet, och Negev och Jordanslätten, det vill säga lågslätten vid Jeriko, Palmstaden, ända till Soar" (5 Mos 34:1-3).

Josua fick efterträda Mose som ledare och fick föra folket in i det utlovade landet. Genom ett under intar folket landet (Jos 6) och så står det utkorade folket i landet som Herren hade lovat dem. Herren hade räddat dem ut ur det egyptiska slaveriet och gett dem ett eget land. Allt-sammans skedde i enlighet med förbundet med Abraham. I de historiska böckerna i GT kan man läsa om Israels fortsatta historia, om deras kungar och deras avfall från Gud som hade kallat dem och utkorat dem. Vi får veta hur Herren sänder dem profeter som hela tiden påminner dem om att det är Herren som är deras Gud. Om och om igen påminns de om förbundet med Abraham och vikten av att förbli vid Herrens lag, Herrens undervisning. Israels konstitution skulle vara teokratisk, d v s Gud skulle vara deras kung och hans lagar och förordningar skulle styra och döma.

Sönderfallet börjar

Men folket nöjde sig inte med den styrelseformen utan ville vara som alla andra folk och ha en egen kung (1 Sam 8:5). Folket fick som de ville och erhöll en kung, vilket blev deras olycka. När kung Saul inte lyssnade till Herrens röst, drog han därigenom med sig folket i sin olydnad. Genom profeten Natan säger Herren till honom: "Menar du att Herren har samma behag till brännoffer och slaktoffer som till att man hör Herrens röst? Nej, lydnad är bättre än offer, och hörsamhet bättre än det feta av vädurar" (1 Sam 15:22). Herren förkastade Saul som kung i Israel och David blev kung i hans ställe. David, som trots sina svåra synder förblev trogen mot sin Gud, fick sonen Salomo. Denne avföll trots sin stora visdom från Herren och dyrkade andra gudar (1 Kung 11:5-8).

Därmed blev avfallet från Herren akut. Salomo lät sig förledas till främmande gudsdyrkan när han blev gammal. Saul blev Israels första

kung år 1051 f Kr och Salomo dog 931 f Kr. Det betydde 120 år av enat kungavälde.¹

Så kom riket av de tolv stammarna att splittras efter Salomos död. Hans son Rehabeam blev kung över Sydriket, också kallat Juda rike. Trots att Jerusalem var hans huvudstad regerade han endast över två stammar, Juda och Benjamin.

Nordriket, också kallat Israel och De tio stammarna, fick Jerobeam till kung. Han införde en ny ordning för gudsdyrkan och andra platser för tillbedjan och gudstjänst, nämligen Betel och Dan. Han var rädd för att ha kvar Jerusalem som plats för gudstjänst och offer. Han tänkte: ”Om folket drar upp till Herrens hus i Jerusalem för att offra, kan folket i sitt hjärta vända tillbaka till sin herre Rehabeam, Juda kung” (1 Kung 12:27). Han drog politiskt förnuftiga slutsatser av sitt avfall, men visste att Herrens hus låg i Jerusalem. Istället lät han göra två kalvar av guld och sa till folket: ”Nu får det vara nog med era färder upp till Jerusalem. Se, här är din Gud, Israel, han som har fört dig upp ur Egyptens land” (v 28, 29). (Se angående Nord- och Sydrikets kungar kungalängderna i *Biblicum* 4/2002.)

Resultatet av avfallet från Herren

Avfallet började så smått inom det ledande skiktet och spred sig sedan snabbt till den gudstjänstfirande församlingen. Istället för att tillbedja den Gud som hade fört dem ut ur Egypten, tillbad man inför bilder och symboler. Det var inte bättre i Jerusalem, trots att man där hade det ståtliga templet och Davids tron med davidssonen Rehabeam. Det står t ex i 1 Kung 14:22-24: ”med sina synder retade de Herren mer än deras fäder gjort”.

Parallellt med de otrogna kungarna sände Herren sina profeter, som utan att förtröttas upprepade: ”Så säger Herren”. De förkunnade dom och straff över folket men med samma iver förkunnade de nåd. Profeten Jeremia använde bilden av krukmakaren som började om när leret föll sönder i hans händer (Jer 18:1-12). Men samme profet hotade med sjuttioårigt straff i främmande land med motiveringen ”Ni har inte lyssnat till mina ord” (Jer 25:8). Att på detta sätt förvisas bort från landet var det

¹ Se Seth Erlandsson, *Guds Folk Israel och grunden för dess existens*, Stiftelsen Biblicum 1974, s 15-29.

strängaste tänkbara straffet. Därmed bröts alla band till löftenas land. Det fanns inga löften kvar att trösta sig med. Det utlovade landet, mjölkens och honungens land, skulle läggas öde och i mörker. ”Jag skall förgöra dem ...” (Jer 25:9-10).

Vid denna tid hade Israels rike redan splittrats och folket hamnat i försakingringen. Det skedde under Israels siste kung Hosea, när Assyriens kung Salmaneser förde bort de tio stammarna enligt 2 Kung 17:5 ff. Det skedde efter tre års belägring 722 f Kr. ”Men inte heller Juda höll Herrens, sin Guds, bud, utan levde efter de seder som Israel hade infört” (2 Kung 17:19). År 586 f Kr var straffets tid inne för Juda rike. Då fördes folket av den mäktige Nedbudkadnessar bort till Babel och sjuttio års fångenskap väntade det. Så resulterade olydnaden och ohör-samheten i förvisning. Det folk som hade fått sin Guds ord, hans under-visning och kärlek hade fräckt vänt sig bort från honom och nu väntade fångenskap som straff.

Den utomstående iakttagaren kunde med rätta fråga sig: Vad blir det nu av Herrens löften till hans folk? Den stolta staden Jerusalem låg i ruiner. Inga glädjorop mer, ingen brudsång, ingen lovsång till Herren som förde sitt folk ut ur trälldomen och gav dem ett eget land. ”Var är nu ert Gud?” kunde man fråga sig. Där borta i Babel kunde man inte glömma den stolta staden med sitt tempel och sin kung. Då fienderna uppmanade till sång och sade: ”Sjung för oss en av Sions sånger!” svarade man: ”Hur skulle vi kunna sjunga Herrens sång i främmande land? Om jag glömmet dig, Jerusalem, må min högra hand glömma att spela” (Ps 137:3-5). Babel var inte platsen för tillbedjan och lovsång. Det var i Jerusalem man skulle sjunga Herrens sånger. Men Jerusalem låg i ruiner och Herren hade lämnat sitt folk. Det inträffade överraskade ingen av de inblandade. Herren hade gång efter annan förmanat och varnat i Moseböckerna och genom profeterna. Det hade hänt vid flera tillfällen tidigare i folkets historia, som genom berättelsen om Eva i Edens trädgård, guldkalven vid Sinai, Arons söner.²

Ett nytt förbund

Trots katastrofen över det utkorade folket talade profeten Jeremia om

² Anförts arbete, s 9-10.

ett nytt förbund. Det innefattade Herrens fridstankar om framtiden och om ett hopp. Herren hade inte glömt sitt folk. De var hela tiden i hans tankar (29:11). I 31:31 ff talar han om ett nytt förbund skilt från det gamla förbundet. Detta nya förbund innebär att Herrens lag är skriven i människornas inre, i deras hjärtan. Det ska stå helt klart vem som är deras Gud, alla ska där känna Herren. Detta var det nya.

Men det gamla förbundets Israel hade ännu inte spelat ut sin roll som förebilden. Ännu en gång skulle folket få återse sitt land. Upprättelsen skulle komma genom Herrens hand; folket skulle få komma tillbaka till sitt land. ”Ty så säger Herren Sebaot, Israels Gud: Låt er inte luras av de profeter som finns bland er ... När sjuttio år har gått för Babel ska jag ta mig an er och uppfylla mitt löfte att föra er tillbaka till denna plats” (Jer 29:9-10). Att detta gäller en bestämd geografisk plats är tydligt. Här talas om en bestämd tid och en bestämd plats. Precis så sker det också. Folket kommer tillbaka och får bygga upp sitt tempel igen. Det stod färdigt 516 f Kr. Upprättelsen sker under ledning av prästen Esra och berättas utförligt i Esras och Nehemjas böcker.

Men profeten säger mer. Han talar om David som kung. Alla vet att kung David är död sedan länge, men här omnämns han som om han i högsta grad vore vid liv. ”... de ska tjäna Herren, sin Gud, och David sin kung, som jag ska låta uppstå åt dem” (Jer 30:9). I kap. 23:5-6 säger profeten: ”Han ska regera som kung och handla med vishet, han ska utöva rätt och rättfärdighet i landet. I hans dagar ska Juda bli frälst och Israel bo i trygghet, och detta är det namn man ska ge honom: *HERREN vår rättfärdighet*”.

Ett evigt förbund

Vi har om och om igen sett att Guds ord och löften var det bärande fundamentet igenom hela Israels historia. Gud var grunden och hans ord konstant det avgörande. När t ex Saul inte lyssnade till Guds röst förlorade han sin kungavärdighet. Han föll så djupt att han började fråga efter andebesvärjare; han hade förlorat allt (1 Sam 28). Salomo blir trots all sin vishet vilseförd och Herren skonar honom för hans fader Davids skull (1 Kung 11:5-14). Genom sina profeter påminner Herren sitt folk om vikten av att de lyssnar till sin Guds röst. Hos Jesaja säger han: ”Hör, så får er själ leva! Jag vill sluta med er ett evigt förbund: Ni ska få den

trofasta nåd som jag lovade David” (Jes 55:3). När David har blivit kung sjunger han en lovsång, där han bland annat säger: ”Kom för alltid ihåg hans förbund, det ord han påbjudit för tusen slakten, det förbund han slöt med Abraham och hans ed till Isak. Han fastställde det för Jakob som en stadga, för Israel som ett evigt förbund” (1 Krön 16:15-17).

Det gamla Israel, en skugga av det nya

Så här långt kan knappast meningarna vara delade bland dem som kallas bibeltrogna. Men när diskussionen utvidgas till betydelsen av allt det sagda för oss, som lever i det nya förbundets tid, visar det sig snart var gränsen går. Aposteln Paulus säger: ”Ty allt som tidigare har skrivits är skrivet till vår undervisning, för att vi genom den uthållighet och tröst som Skrifterna ger skall bevara vårt hopp” (Rom 15:4). Det finns alltså en mening med allt det som har nedtecknats, det är inte en slump eller tillfällighet att det står där. Avsikten är att vi ska lära oss vem Herren är och hur han handlar med sitt folk. Han är trofast och håller sitt ord. Det skall ge oss tröst och bevara oss i hoppet om hans nåd.

Egendomsfolkets historia från Abraham till förskingringen står där för att det nya förbundets egendomsfolk skall få tröst och undervisning om Guds nåd och förbarmande. ”Välsignad är vår Herre Jesu Kristi Gud och Fader. I sin stora barmhärtighet har han genom Jesu Kristi uppståndelse från de döda fött oss på nytt till ett levande hopp, till ett arv som aldrig kan förstöras, fläckas eller vissna och som är förvarat åt er i himlen” (1 Petr 1:3-4). När Petrus talar om det ord som hade förkunnats för hans samtid och åstadkommit ett under avser han ett förblivande ord. Han säger: ”Ni är ju födda på nytt, inte av en förgänglig säd, utan genom en oförgänglig, genom Guds levande ord som består. Ty *allt kött är som gräset och all dess härlighet som blomman i gräset. Gräset vissnar bort och blomman faller av, men Herrens ord förblir i evighet.* Det är detta ord som har förkunnats för er” (1 Petr 3:23-24). När gräset vissnade bort och det allra vackraste visade sig vara förgängligt och övergående, fanns det en sak som förblev bestående: Guds eget Ord.

Just detta förkunnade ord hade åstadkommit undret att människor hade fötts på nytt. Detta helt nya, ett nytt liv är det fråga om här. Inte ett förbund av nya lagar och förordningar och offer och gudsdyrkan. Inte begränsat till ett visst land eller till ett visst folk utan ”Alla är ni

Guds barn genom tron på Kristus Jesus. Alla ni som har blivit döpta till Kristus har blivit iklädda Kristus. Här är inte jude eller grek, slav eller fri, man och kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus. Om ni nu tillhör honom är ni Abrahams avkomlingar, arvingar enligt löftet” (Gal 3:26-29). Här uppfylls löftet till Abraham om alla folks välsignelse i hans säd (1 Mos 12:3).

Det gamla förbundet som folket bröt trots sina högtidliga löften (1 Krön 16:36) var bara en skugga av det förblivande. ”Allt detta är bara en skugga av det som skulle komma, men verkligheten själv är Kristus” (Kol 2:17). I Romarbrevet kap. 9-11 uttrycker Paulus sin stora sorg över sitt folks förstokelse och likgiltighet inför Herrens ord och evangelium.³ Han börjar med att tala om sin vånda och till och med att han önskar sig själv fördömd om det kunde hjälpa hans bröder till frälsning. Det är ju detta folk som har löftena, förbunden och lagen, tempelgudstjänsten och löftena. Han säger i 9:5: ”De har fäderna, och från dem har Kristus kommit som människa, han som är över allting, Gud, prisad i evighet, amen”. Efter denna mäktiga inledning till undervisningen om det sanna Israel visar han hur Gud har handlat historiskt och att allt detta inte är meningslöst. Nu har den verklighet som kastat sin skugga i historien äntligen framträtt och det är ingen mindre än Gud själv som har antagit mänsklig natur av det folk som är föremål för hans mäktiga handlande.

”Detta inte sagt som om Guds ord skulle ha blivit om intet. Ty Israel är inte alla som kommer från Israel” (Rom 9:6). Det är löftets barn som är det sanna Israel. Det var genom Isaks efterkommande och genom löftet som de sanna barnen kom. Paulus utvecklar detta mycket tydligt i Romarbrevets nionde kapitel och visar att inte ens alla Isaks barn räknas dit utan ”den äldre ska tjäna den yngre” (vers 12).” Men om Israel utropar Jesaja: ”Om Israels barn vore talrika som havets sand, ska bara en rest bli frälst” (v 27). Denna lilla rest är de som tror på sin Herres löfte om Frälsaren. När Jesus ser Natanael komma säger han: ”Se, han är en verklig israelit. I honom finns inget svek” (Joh 1:47). Natanael var en sann jude, han blev ärad av Jesus för sin rättfärdighet, d v s trons rättfärdighet. Han bekänner sin tro på Messias och han bekänner också

³ Se Seth Erlandsson, *Israels Frälsning*, Stiftelsen Biblicum 1979, s 6-24.

Jesus som Guds son och Israels konung i v 49. Betecknande för en sann israelit är att han bekänner Messias som sin kung, sin smorde.

Detta Israel är inte en världslig makt eller stat. Jesus säger: "Mitt rike är inte av den här världen ..." (Joh 18:36). Till och med Pilatus noterade att Jesus gjorde anspråk på att vara kung i ett rike, ett sanningens rike. "Var och en som är av sanningen lyssnar till min röst" (Joh 18:37). Här talar han om det sanna Israel. I detta rike är varje invånare förklarad rättfärdig inför Gud. "Alltså, om någon är i Kristus är han en ny skapelse. *Det gamla är förbi, se, det nya har kommit.* Allt kommer från Gud, som har försonat oss med sig själv genom Kristus och gett oss försoningens tjänst. Ty Gud var i Kristus och försonade världen med sig själv. Han tillräknade inte människorna deras överträdelser, och han har anförtrott åt oss försoningens ord. Vi är alltså sändebud för Kristus. Det är Gud som förmanar genom oss. Vi ber å Kristi vägnar: låt försona er med Gud. Den som inte visste av synd, honom har Gud i vårt ställe gjort till synd, för att vi i honom skulle stå rättfärdiga inför Gud (2 Kor 5:17-21).

År 70 e Kr förstördes Jerusalem i enlighet med Jesu ord och därmed fick "skuggan" totalt vika undan. "*Jerusalem är öde, dess tempel fallit ner, dess präster äro döde, dess spira är ej mer. Men Kristi Rike varar och sig alltmer förklarar*" sjunger vi i psalmen och bekräftar denna sanning. Nya testamentets böcker efter evangelierna är vittnen om hur Kristi rike gick fram. Nu fick alla folk på sitt språk höra om Guds väldiga gärningar. Petrus säger: "Inte kan väl någon hindra att dessa blir döpta med vatten, när de liksom vi har tagit emot den helige Ande?" (Apg 10:47). Detta var nytt också för Petrus och han fick specialundervisning genom linneduken med de orena djuren, som sänktes ned framför honom (Apg 10).

Det nya är här

Noteras kan att "det gamla är förbi, se, det nya har kommit". Det nya är inte en viss nation, släkt eller härstamning utan ett folk som tror på sin Frälsare som har friköpt dem med sitt blod. Det gamla är för alltid förbi. Fångarna i Babel längtade till en sönderfallen stad som de skulle bygga upp efter fångenskapen. Längtan hos det nya förbundets folk sträcker sig till den "staden med de fasta grundvalarna, den som Gud har format och skapat" (Hebr 11:10). Det är inte en sönderfallen stad som är målet

för deras vandring eller längtan. Skriften säger till tröst för de troende: ”Nej, ni har kommit till Sions berg, och den levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem, och till änglar i mångtusental, till en högtids-skara, en församling av förstfödda som har sina namn skrivna i himmelen ...” (Hebr 12:22-23). ”Alltså finns det en sabbatsvila kvar för Guds folk” (Hebr 4:9).

När straffet är avtjänat släpps fången ut i friheten igen. Nu kan inte lagens arm nå honom längre för det brott han har gjort: straffet är avtjänat. Uppväckandet av Jesus från de döda är beviset på att våra synder är fullkomligt sonade. Paulus säger: ”Kristus är lagens slut, till rättfärdighet för var och en som tror” (Rom 10:4). Den som tror på honom, är ägare till allt vad han har och därför kan aposteln tala om en högtidsskara, en församling av förstfödda och änglar i tusental. När Petrus skall presentera detta folk kallar han dem för ”... ett utvalt släkte, ett konungsligt prästerskap, ett heligt folk ...” (1 Petr 2:9).

Vi har sett hur Bibeln talar om det gamla förbundets folk och samtidigt talar den om det nya som redan existerande. Jesaja säger: ”Kom låt oss gå till rätta med varandra, säger Herren. Om era synder än är blodröda, ska de bli snövita, om de än är röda som scharlakan, ska de bli vita som ull” (Jes 1:18). En annan hade stått som syndare i syndares ställe, nu stod syndaren som rättfärdig inför Gud. Därför kunde Jesus säga: ”Se, en verklig israelit i vilken inte är något svek”. Natanael var rättfärdig genom tron och fick med sina ögon se honom som han trodde på.

Israel i dagens debatt

Inledningsvis talade vi om hur massmedia bevakar krisen i Mellanöstern. Kristna grupper kastar sig in i debatten för eller emot Israel. De som försvarar staten Israels handlande kallas ofta fundamentalister av de icke troende. Det är ett bevis på verklig bibeltro att stå på Israels sida, menar man. Denna studie har velat visa att det inte förhåller sig så. Den moderna staten Israel har inget att göra med det som vårt Nya testamente kallar Israel. Staten Israel är resultatet av en överenskommelse mellan staterna i FN efter andra världskrigets förintelseläger mot judar i Europa och Asien. Det kan också påpekas att antisemitismen är

en företeelse som skall bekämpas med sakliga argument, precis som all annan orättvisa i världen.

I NT får vi undervisning om en enda väg till liv och salighet. Den vägen heter Jesus Kristus, en jude efter sin mänskliga natur. Han är vägen, sanningen och livet, och det är han för judar och greker, för alla folk och folkslag. Han är inte en väg bland andra utan den enda vägen. I inget annat namn finns det frälsning (Apg 4:12). Å andra sidan finns i det namnet frälsning för alla. I honom har vi hedningar inympats i det sanna olivträdet genom tron. Och vi vill följa apostelns förmaning att leva i fruktan och inte i högmod. Det är den genom tron rättfärdige som är en verklig israelit och som sådan ska han också bli frälst. ”Och det är så hela Israel ska bli frälst” (Rom 11:26).

BÖCKER OM ISRAEL!

- **Guds folk Israel
– och grunden för dess existens**

av Seth Erlandsson – kr 40:-

- **Israels frälsning**

av Seth Erlandsson – kr 40:-

Beställas från *Biblicum, c/o Adriansson*

Släntvägen 10, S-331 35 Värnamo. Tel 0370-18217.

E-mail: biblicum@bredband.net

Utblick över samtiden

”Tror ni på helvetet?”

För femtio år sedan handlade den kyrkliga debatten i Skandinavien i stor utsträckning om tron på de eviga straffen. Den tändande gnistan var en radiopredikan av professor Hallesby i Norge. I sin predikan hade Hallesby klart bekänt sin tro på Jesu ord om evigt straff för dem som visas bort på den yttersta dagen. I Sverige gjordes intervjuer med kyrkliga ledare som fick ge sin syn på saken. Också för femtio år sedan var det genant att bekänna sig till något så anstötligt som Bibelns lära om helvetet och naturligtvis blev det många komiska inlägg i debatten.

I denna tidskrifts föregångare *För Biblisk tro* 1/1954 tog redaktören David Hedegård upp diskussionen i Norge. Mönstret var detsamma i Sverige. Framstående ledare inom samfunden ville inte framträda och ge ett klart vittnesbörd i denna känsliga fråga. Men då kom ett vittnesbörd från ett oväntat håll. Chefredaktören på *Expressen* Ivar Harrie kastade sig in i debatten och kom med det enligt Hedegård ”bästa inlägget i debatten om helvetet”. I nr 5/1953 citerar han det i dess helhet; vi gör några axplock.

”Tror ni på helvetet? Det är inte bara biskopar och domprostar som snor sig inför den opassande frågan: sen den upprepats i en veckotidning, skyller Lewi Petrus ifrån sig på att han har semester, och Sven Lidman ber att få bli lämnad utanför. Alla söker undanflykter i skydd av dimbildning – utom kyrkoherden i Osby och några till, som just bekänner en massiv helvetestro i stil med den norske ivraren prof Hallesby, alltså precis vad som behövs för att blamera kristendomen. Annars vill ingen av de kristna talesmännen riktigt kännas vid helvetet – t o m Svenska Morgonbladet leder fortast möjligt in diskussionen på ett sidospår, frågan om viljans frihet ...’. Kristendomen innebar den stora upptäckten att vi alla är missdådare. Alla, om rätten ska ha sin gång, dömda till helvetet. Men – det är det stora och nya i kristendomen – rätten får inte ha sin gång, nåden kommer emellan för dem som vill ta emot nåd, förkrossade av sitt syndmedvetande. Det nya som kristendomen gav var en chans undan helvetet – den absoluta, vansinniga förtröstan på Guds nåd, förmedlad genom Jesu Kristi offerdöd. Jesus kunde säga till den

värste av missdådare, klar helveteskandidat enligt Platon: 'Idag ska du vara med mig i paradiset' Nå tror en kristen människa på helvetet? Javisst, självljart. Den kristna människan vet som alla vi andra, att jordelivet alltid slutar med ett nederlag. Om en människa, när livet slutar, får en helhetsbild av sitt liv, så föreställer den bilden ett förfelat liv, synd och skam, som framkallar förtvivlan. Inskriften över livets slutstation förblir den som Dante Alighieri formulerat: 'Lasciate ogni speranza ...' nu finns det inte längre något att hoppas på, nu är det slut, oåterkalleligt, och där står vi med vårt hopplösa elände. Så slutar människolivet, det är alla ense om – därom vittnar också all sannfärdig profan diktning, från Iliaden till Thomas Mann ...

Hedegård kommenterar: ”Det må vara att Harrie från sina utgångspunkter icke räknar med gudomlig uppenbarelse utan anser att läran om helvetet 'skapades på samma sätt som rättskänslan'. Obestridligt är dock, att han fullkomligt riktigt återger Bibelns lära om den eviga förtappelsen. Och han har sett vad många präster och predikanter icke sett: att Bibelns evangelium är det glada budskapet om en utväg att undkomma den eviga förtappelsen.”

Här besannades Jesu ord: ”Jag säger er att om de tiger, kommer stjärnorna att ropa” (Luk 19:40).

Är predikanten farligare än mördaren?

Den 29 juni i år fällde Kalmar tingsrätt den första domen enligt lagen om hets mot folkgrupp. Pingstpastor Åke Green på Öland hade i en predikan gjort sådana uttalanden om homosexuell livsstil att tingsrätten kunde döma honom till en månads fängelse. Domen är naturligtvis i ännu högre grad en dom mot ett samhälle som berömmar sig av yttrandefrihet, demokrati och tolerans på alla områden. En domstol, som hellre ska fria än fälla, drar sig här inte för att fälla en pastor för en enkel predikan, som i enlighet med Bibelns undervisning talar om homosexuell livsstil som stridande mot Guds vilja.

Ungefär samtidigt som pastor Green döms till fängelse, yrkar riksdagsmannen och försvarsadvokaten Peter Althin på att f d utrikesministerns mördare ska frisläppas, då gärningsmannen vid brottstillfället var psykiskt störd. Är domen i Kalmar ett bevis på att ”ordet” är farligare än ”mördarens kniv”?

I domsslutet mot pastor Green talas det om att han inte bara har ”citerat Bibeln utan även knutit samman bibelcitater och utfyllt dem med egna ord och tolkningar”. Detta är ett märkligt utlåtande i en dom och tyder på en bristande insikt om vad traditionell predikan är. Är inte predikans uppgift just att samla det bibliska budskapet och göra slutsatser utifrån det?

Domen i Kalmar leder tankarna till den åsiktsförföljelse som hör hemma i de totalitära staterna. Historiskt har aldrig sådana försök lyckats tysta sanningen. Den som är någorlunda medveten om Bibelns lära om onaturlig sexuell utlevelse ska i kraft av sin kallelse och i trohet mot Guds ord förkunna det. Han ska också förkunna vad Guds ord lär om otuktigt liv i allmänhet och varna för det. En undran: om mordoffret hade varit någon annan än Sveriges utrikesminister, kunde mördaren kanske ha släppts fri?

Ulf Ekman oskyldig enligt *Världen idag* 6/8 2004

När pastor Ulf Ekman i en predikan ”citerat flera bibelord om homosexualitet, samt hyllat den dömda pastor Åke Green och piskat upp en hätsk stämning”, allt enligt en anmälare till Uppsalapolisen, vidtogs ingen åtgärd. Våldshoteln vid Uppsalapolisen har utrett ärendet och har enligt chefen vid våldshoteln Eva Glans konstaterat att inget i hans predikan föranleder åtgärder. Ett åtal mot pastor Ulf Ekman hade med stor sannolikhet väckt mycket stor uppmärksamhet med tanke på Ekmans internationella engagemang. En undran: om någon annan hade hållit samma predikan, skulle utredning och åtal då ha lagts ner?

Postmodernismen hotar de kristnas tro på Bibeln

Pastorn i Horda Missionsförsamling Vesa Annala gör inlägget ”Postmodernismen hotar de kristnas tro på Bibeln” i tidningen *Dagen* 12/8 2004. Bakgrunden är en debatt om varför ungdomen lämnar kyrkorna. Pastor Annala vill ge sin syn på saken och menar att orsaken är ”den postmoderna människans syn på kunskap och dess genomgripande betydelse för Bibeln”. Den postmoderna tiden är en tid då de stora berättelserna har spelat ut sin roll. Därför är inte Bibeln trovärdig för den postmoderna människan; livet är fragmentariskt och inte alls en helhet i den bemärkelsen Bibeln vill ge vid handen. Enligt uppgifter i boken

Världsbild och mening (red. Bråkenhielm, 2001) har bara tio procent av dem som har gått ut gymnasiet tilltro till Bibeln. 77 procent av de tillfrågade hade åsikten att "säker kunskap uppnås endast genom god vetenskap och beprövad erfarenhet".

Enligt inlägget är alla de stora berättelserna i Bibeln ifrågasatta och inte trovärdiga enligt postmodernismens urval av sant och falskt. Pastor Annala avslutar sitt resonemang med fyra slutsatser, som sammanfattas här. Han vill att man i kyrkorna tar upp frågan om kunskap, brister och svagheter i vetenskapens sätt att resonera. Kyrkoledare bör akta sig för att urvattna de bibliska berättelserna. Ge ungdomarna en rätt undervisning om Bibelns syn på skuld, dom, nåd och kärlek och vad som tillhör det verkliga livet.

Det är egentligen en förskräcklig dom över kyrkoledare att de behöver påminnas om att inte "urvattna" de bibliska berättelserna. Men tyvärr förekommer det i stor utsträckning; de urvattnar och till och med förnekar. Därmed har de ställt sig på den postmoderna människans sida och blivit förförare.

Varför lämnar ungdomarna kyrkorna? Varför inte vända på frågan. Varför ska ungdomarna söka sig till kyrkan? Vad har kyrkorna att ge som inte alla andra sammanslutningar har av gemenskap, underhållning och det som är "häftigt"?

Det är säkert klokt att analysera och göra undersökningar. Men varför ska man tro på en kyrkas Bibel som till och med i sina noter talar om myter och gudsbilder? Vad ska man med en kyrka till som inte kan svara på de stora livsfrågorna, vars präster och förkunnare inte själva tror på vad de läser? När förvirrade och skuldtyngda ungdomar inte vet vart de ska vända sig med sina bekymmer, när de hör att det är onaturligt att känna skuld, för här ska vi bara ha kul?

Det måste börja hos den enskilde med bibelstudium. Det är bara *Guds eget Ord*, den eviga sanningen, som kan ge den klara synen och verkliga upplysningen (Upp 3:18). Och denna person kan inte sedan vara nöjd med en kyrka som uppträder förföriskt och svarar med undanflykter. Det är endast den kyrka som håller fast vid allt Guds ord och som delar rätt mellan lag och evangelium som har en verklig uppgift i denna värld. Underhållning och kul kan man ha på så oändligt många andra ställen, som för övrigt är mycket bättre på att underhålla. Det är

inte säkert att det är postmodernismens fel att Bibeln inte blir trodd; problemet är att kyrkorna låtit sig påverkas av postmodernism och människocentrerad ”kristendom”. Det finns bara en sak som kan rädda både kyrkor och enskilda från undergång och förtvivlan: evangeliet om Jesus Kristus som hela världens Frälsare. Då kommer också den så kallade postmodernismen i sin rätta dager. På Pauli tid kallades den gnosticism och han fördömde den. Han kallade den för ”den så kallade kunskapen”, och den var endast ett bevis för den naturliga människans medfödda blindhet i andliga ting.

AS

Stöd Biblicums teologiutbildning

- en teologisk utbildning som är fast grundad i den heliga Skrift och den lutherska bekännelsen
- vid en skola där Bibeln fortfarande betraktas som Guds ofelbara ord och högsta auktoritet för lära och liv

Herren förmanar sin kyrka genom aposteln Paulus: ”*Det som du har hört av mig inför många vittnen skall du anförtro åt pålitliga människor, som i sin tur skall bli utrustade att undervisa andra*” (2 Tim 2:2).

För att förbereda pastorer som trofast förkunnar och undervisar i Guds ords sanningar, bedriver Stiftelsen Biblicum en pastorsutbildning på heltid i samarbete med Lutherska Bekännelsekyrka. Syftet med utbildningen är att utrusta Guds kyrka med pastorer som ”rätt delar sanningens ord” (2 Tim 2:15) och förkunnar hela Guds rådslut i lag och evangelium.

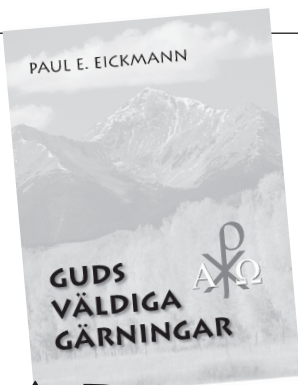
Undervisningen hålls vid Biblicums institution i Ljungby av professorer och lärare från bekännelseetrogna skolor inom LBKs systerkyrkor förutom av några av LBKs egna pastorer.

Var med och ge ditt stöd till denna stora uppgift!

Sänd din gåva till Stiftelsen Biblicum, postgiro 15 23 35-6

PAUL E. EICKMANN

GUDS VÄLDIGA GÄRNINGAR

Handledning i kristen tro

Denna handledning riktar sig till vuxna som vill lära sig Bibelns huvudläror som de bekänns av den lutherska kyrkan. Syftet har varit att låta den heliga Skrift tala för sig själv.

De första elva kapitlen följer den bibliska historien, från världens skapelse till hur Gud församlar den kristna kyrkan. Kapitel 12 t.o.m. 20 tar upp andra viktiga läror. Boken innehåller även tre nyttiga bilagor: 1) Några klipp ur kyrkans historia, 2) Luthers lilla katekes, 3) Kristna frågor.

Övertygelsen att Bibeln är Guds ofelbara ord genomsyrar bokens hela framställning av *Guds våldiga gärningar*.

**Pris: 100 kr pr ex. –
75 kr pr ex. vid beställning av mer än tio ex.**

Beställs från Biblicum, Släntvägen 10, S 331 35 Värnamo.
Tel 0370-18217. E-mail: biblicum@bredband.net

**Biblicums förlag, i samarbete med
Lutherska Bekännelsekyrkans litteraturkommitté**

**Boknyhet
för barn
och ungdom
från Biblicums
förlag**

Bibeln i bilder

av *William F. Beck*

En vackert illustrerad sammanställning av 92 bibliska berättelser med syftet att göra barn och ungdomar förtrogna med Bibelns budskap så som det förmedlats av Gud till världen genom händelser i historien.

376 sidor. Ca-pris: 85 kr + porto

BIBLICUMS FÖRLAG, c/o Ingvar Adriansson
Släntvägen 10, 331 35 Värnamo
Tel: 0370-182 17. e-post: biblicum@bredband.net

Vädjan om hjälp

■ Vi vädjar till alla som förstår värdet av ett fritt bibelforskningscentrum för information och forskning att ekonomiskt stödja Stiftelsen Biblicum. Utan trogna understödjare kan Biblicum inte fullfölja sin viktiga uppgift.

Bankgiro Sverige 251-4701
Postgiro Sverige 15 23 35-6
Bankgiro Norge 7877.08.15400
Sampa Bank Finland 800017-70843747

■ Hjälp oss att sprida våra böcker och småskrifter! Inte minst studerande och lärare behöver en saklig information om Bibeln och bibelforskningen, som inte tar sin utgångspunkt i förlegade bibelkritiska teorier utan noggrant presenterar *biblisk tro* och *historiska fakta om Bibeln*.

■ Hjälp oss också att få flera understödjare och prenumeranter på vår tidskrift!

Stiftelsen Biblicum

Besöksadress:

Hantverkaregatan 8B, 341 36 Ljungby. Tel 0372/86303

Postadress:

Ordförande Alvar Svenson, Klasgatan 10, 340 14 Lagan
Tel 0372/30857. E-mail: alvar.svenson@swipnet.se

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, 331 35 Värnamo
Tel 0370/18217. E-mail: biblicum@bredband.net

Kontakt i Norge:

Egil Edvardsen, Solåsvn. 20, 4330 Ålgård
Tel 51617540. E-mail: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no